

K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
(NEAR EAST UNIVERSITY)

**FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ TÜRK
DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ**

***GİRESUN YÖRESİ ÜZERİNE
İNCELEME***

DANIŞMAN
DOÇ.DR. BÜLENT YORULMAZ

HAZIRLAYAN
PINAR KESİK
4/A- 960212

GİRESUN -2000

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....

I. BÖLÜM

1. GİRESUN'UN TARİHİ	2
1.1. Türk Fethi Öncesinde Giresun.....	2
1.2. Giresun Kuva-i milliyecilerin Önderi Gazi Osman Ağa Kimdir?	4
2. COĞRAFİ KONUM VE SINIRLARI	5
3. YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ	6
3.1. Giresun Kalesi	6
4. AKARSULAR VE GÖLLER	7
5. İKLİM ÖZELLİKLERİ	8
6. BİTKİ ÖRTÜSÜ	9
7. NUFUS YAPISI	10
8. İLÇELERİ	11
8.1. Alucra	11
8.2. Bulancak	12
8.3. Çamoluk	13
8.4. Çanakçı	13
8.5. Dereli	14
8.6. Doğankent	15
8.7. Espiye	16
8.8. Eynesil	16
8.9. Görele	17
8.10. Güce	18
8.11. Keşap	18
8.12. Piraziz	19
8.13. Şebinkarahisar	20
8.14. Tirebolu	23
8.15. Yağlıdere	24
9. BİTKİSEL ÜRETİM	25
9.1. Giresun Tarımında Fındığın Yeri ve Önemi	25
10. BALIKÇILIK	26
11. ARAZİ YAPISI VE DAĞILIŞI	26

II.BÖLÜM

1. TURİZM.....	27
1.1. Yaylaları.....	27
1.2. Yayla Şenliklerinin Doğuşu.....	31
2. KÜLTÜR.....	31
3. GELENEK – ADETLER	32
3.1. Yılbaşı.....	36
3.2. Hıdrellez.....	36
3.3. Mayıs Yedisi.....	36
3.4. Düğün Törenleri	39
3.5.Doğumla İlgili Gelenekler	40
3.6.Giyim ve Beslenme Gelenekleri.....	41
3.7.Halk Oyunları	42
3.8. Adak Yerleri.....	43
3.9.Kiliseler, Mağaralar, Tarihi Yerler, Kütüphaneler Ve El Sanatları	48

III.BÖLÜM

1.DOĞU KARADENİZMUSİKİSİNİN TESİRİ	51
2.ORTA ANADOLU MUSİKİSİNİN TESİRİ	51
3. MÜŞTEREK KARAKTERİ HAVİ ÖZ GİRESUN MUSİKİSİ	51

IV.BÖLÜM

1.TÜRKÜLER	52
1.1. Mican Türküsü	52
1.2. Aksu Derler	52
1.3. Oy Bahçenize	52
1.4. Giresun Kayıkları.....	53
1.5. Çınarların Söğüdü.....	53
1.6. Kızlar Almış Kocaman	54
1.7. Miralay.....	54
1.8. Bir Fındığın İçi.....	55
1.9. Garip.....	55
1.10.Al Tavandan Belleri	56
1.11.Al Perde	56
1.12.Tamzara	57
1.13.Can Akengin'den Türküler.....	57

1.14.Feride'nin Türküsü	59
2. GİRESUN BİLMECELERİ	59
3. GİRESUN MANİLERİ	60
4.GİRESUN AĞZINDA KULLANILAN BAZI YEREL KELİMELER VE ANLAMLARI.....	65
5.GİRESUN'A ÖZGÜ DEYİMLER	67
6. GİRESUN'A ÖZGÜ LAKAPLAR	67
7. GİRESUN AĞZINDA GÖRÜLEN BELLİ BAŞLI DİL ÖZELLİKLERİ	67
8. BAZI EKLEMLERİN VE BAĞLAÇLARIN GİRESUN AĞZINDAKİ BİÇİMLERİ.....	68
9. GİRESUN'LU ANNENİN ASKERDEKİ OĞLUNA MEKTUBU	69
10. GİRESUN'LU ÜNLÜ SİMAKLAR.....	70

ÖNSÖZ

Deniz veya karayolundan Karadeniz'in doğusuna doğru ilerledikçe şehir olarak Kale ve Kale'deki ağaçlar51 ile taçlı bir gelin gibi duran yarımada; çevre olarak da denizin kısmen altın sarısı kumlar üzerinde sürüklendiği ve kısmen sarp kayalara çarptığı bir sahil... Deniz seviyesinden itibaren hemen yükselen bir arazi ve yemyeşil rengi ile insanı tabiata doyuran, tabiatın hakikaten özene bezene yarattığı bir cennet şehridir Giresun. İnsan burada yeşilin ve mavinin her türlü tonuyla iç içe yaşarken bu vahşi doğa harikasına bakmaktan gözlerini alamaz.

Adını kirazdan alan bu şehrin Gedikkaya adında yüksek bir tepesi ve bu tepede yer alan karşılıklı iki taş vardır ki rivayete göre bu taşların Giresun'un güzelliğini gördükten sonra ağızlarının açık kaldığı söylenir.

Bu yöreyi tanımamıza yardımcı olan en iyi kaynaklar o yörenin tarihi kalıntıları, kaleleri ve sosyo-kültürel değerleridir. Bu değerler asırlar öncesinden günümüze kadar uzanan zengin halk kültür malzemeleri ile halk edebiyatının konularını oluşturur. Bu halk edebiyatı ürünleri ve bir yörenin bütün yönleriyle ele alınması ise bir milletin geçmişten geleceğe uzanan macerasını dile getirir.

Biz bu maceramızda Giresun'u tarihi ve coğrafi özellikleri başta olmak üzere kültürel değerleri, gelenek ve görenekleri, halk edebiyatı ürünleri, turizmi, ekonomisi ve belli başlı dil özellikleriyle tanıtmaya çalışacağız.

Bu çalışmama öncülük eden ve kendi yöremi daha iyi tanımamı sağlayan Sayın Hocam Doç. Dr. Bülent YORULMAZ Beyefendi'ye , Giresun Valisi Sayın Erhan TANJU'ya, Belediye Başkanı Sayın Mehmet IŞIK'a ve bu çalışmam sırasında özel arşivindeki gazete koleksiyonlarından faydalanmama imkan verev Giresun'un ilim sever simalarından Yeşil Giresun gazetesi sahibi Sayın Mustafa ÖZTÜRK'e bu vesile ile sonsuz teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Giresun, 2000

Pınar KESİK

GİRİŞ

Giresun'u bütün yönleriyle incelediğim bu çalışma dört ana bölümden ibarettir. Birinci bölümde Giresun'un tarihi, Giresun isminin nereden geldiğinden başlanarak kaçıncı yüzyılda kimler tarafından kurulduğu anlatılmaktadır. Yalnız, elde edilen bu bilgilerden yola çıkarsak şehrin kimler tarafından ne zaman kurulduğuna dair tam bir bilgi edinemediğimizi görürüz.

Nitekim M.Ö 350 'de Ksenofos'un ifadeleri de bu düşüncemizi kanıtlar niteliktedir. Fakat Peçenek, Hazar, Hun Kıpçak gibi Oğuz boylarının şehirde yaşamış olmaları dikkate şayan noktalardandır. Birinci bölüm içinde ayrıca coğrafi özellikler ve ekonomik bazı özellikler hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölüm ise bize Giresun'un kültürel özelliklerini (turizm, gelenekler adak, yerleri, tarihi yerler) tanıttı niteliktedir.

Üçüncü bölüm yine kültürle alakalı olup ayrı bir bölüm içinde Doğu Karadeniz musikisi ele alınmıştır.

Son bölüm, üçüncü bölüme bağlı olarak türkülerle birlikte mani, bilmece, deyim, yerel kelimelerle işlenmiş durumdadır.

Bu bölümde "Giresun Ağzında kullanılan Bazı yerel kelimeler ve anlamları", "Giresun Ağzında Görülen Belli Başlı Dil özellikleri", "Bazı Eklemlerin ve Bağlaçların Giresun Ağzındaki biçimleri" adlı başlıklar tamamıyla kendi ürünüm olup çeşitli röportajlardan yola çıkılarak hazırlanmıştır.

Çalışmamın, Giresun hakkında bilgi edinmek isteyen bir kişiye iyi bir kaynak olacağı inancındayım.

Pınar KESİK
GİRESUN- 2000

I. BÖLÜM

1. GİRESUN'UN TARİHİ

Giresun, Anadolu'nun kuzeydoğusunda, yeşille mavinin kucaklaştığı Karadenizin inci kentlerinden birisidir. Şehir, denize doğru uzanan yarımada'nın üzerinde yer almaktadır. Yarımada'nın karşısında Karadenizin tek adası olan Giresun Adası (Aretias) , kentin bir kolyesi gibi durmaktadır. Giresun ismi, şehrin eski adı olan "Kerasus" kelimesine dayanmaktadır. İsmin kaynağı hakkında iki rivayet vardır. Bu rivayetlerden birincisi Kerasus'da bol miktarda yetişen kirazdan geldiği, ikincisi de yarımada'nın bir boynuz gibi denize doğru uzaması sebebiyle eski Yunanca'da "boynuz" anlamına gelen kerastan'dan türetildiğidir. Şehir, Türk hakimiyeti döneminde bugünkü söylenişle anılmaya başlanmıştır.

Şehrin nerede kurulduğu ve kimler tarafından iskan edildiği konusu tartışmalıdır. Zira Ksenofos'un (M.Ö. 350) ifadeleri, daha XIX. yüzyılda şehrin nerede kurulduğu konusunda tereddütlere sebep olmuştur. Onun Trabzon'dan üç günde Kerasus'a vardıklarını belirtmesi, Vakıfkebir körfezindeki Kireşon / Kirazlık olarak bilinen yeri işaret etmiş olabileceğini göstermektedir. Coğrafyacı Strabon, Farnakia dediği şehrin; bugünkü Giresun kentinin olduğu yerde kurulduğu üzerinde durmuştur. Romalı idareci Arrien Farnakia'nın eski adının Kerasus olduğunu belirtmiş ve buranın Sinop'lular tarafından kurulduğunu yazmıştır. Böylece araştırmacıların M.Ö. 183'te Sinop'u alan Pontus Kralı Farnakies'in Giresun'unh bugün bulunduğu yarımada da Farnakia adlı yeni bir kale inşa ettiğini, bilahare buraya Kerasus dendiğini ileri sürmelerine yol açmıştır.

Fakat topoğrafik çalışmalar yapan bazı araştırmacılar, Farnakia'nın bugünkü Yason burnunda bulunabileceğini belirtmişlerdir.

Şehir hakkında Roma, Bizans ve Rum Pontus imparatorluğu dönemine ait tatminkar bilgiler yoktur.

1.1. Türk Fethi Öncesinde Giresun

Eski Anadolu tarihi araştırmalarında şehir ve kasaba tarihlerinde, dil incelemeleri sonucunda, bu bölgede M.Ö. 2000'li yıllardan beri Türk varlığının mevcut olduğu anlaşılmıştır.

M.Ö. 7. yüzyılda Kimmerler ve Sakalar'ın (İskitler) Karadeniz'e göç etmesi ile Oğuz unsurları da bu bölgeye yerleşmişleridir. Bu bölgede Oğuz boylarından Yazır, Döğer, Avşar, Karkın, Halaç'ların; Akhun, Kuşan, Peçenek, Hazar, Hun, Kıpçak Türklerinin yerleşimi mevcuttur.

M.Ö.7. yüzyılın ilk yarısında Saka (İskit) baskısı sonucu Kimmerler, Kafkaslar'ı geçerek Anadolu'ya geldiler. Şebinkarahisar'ın Bozbayır, Akkaya, Güneytepesi, Dişkaya civarındaki mağaraların; Yedipınarlar yakınındaki Dipsiz Kuyu adındaki eserlerin ve Naibli yakınındaki büyük höyüğün, Kimmerler'e ait olduğu değerlendirilmektedir.

Giresun Adası'nda yaşadığı ileri sürülen Amazon'ların menşesi İskitler'e dayandırılır. Trabzon'lu Ermeni tarihçi Minas Bijiskyan ise Amazonlar hakkında "Cesur, savaşçı kadınlar" diye bahseder. Yine eski tarihçiler Amazonların Terme'de bağımsız devlet kurarak Karadeniz'e hakim olduklarını söylerler. Ünlü tarihçi Herodot da "Amazonların İskitli gençlerle kaynaşmasından" söz etmiştir.

Karadeniz Bölgesi'nde, ilk ve orta çağlarda, İskit, Kimmerler, Hun, Hazar, Bulgar, Uz Peçenek göçlerinin sonucu Türk iskanının olduğu, Karadeniz ağızlarının fonetik ve morfolojik yapısıyla birlikte yer adlarından da anlaşılır. Giresun'un batı yakasındaki "Çıtlakkale" mahallesinin adının Deliorman ve Selanik civarından gelerek buraya yerleşmiş olan Türk topluluğu Çıtaklardan geldiği, bölgede konuşulan lehçenin ve kültür unsurlarının Çıtak ve Gagavuz Türklerinin ki ile benzerlik gösterdiği görülür.

Hitit İmparatorluk dönemi tabletlerine dayanan tarihi kaynaklarda, Giresun'un Azzi Bölgesi sınırları içinde kaldığı anlaşılmaktadır.

Karadeniz bölgesinde 90'a yakın koloni şehri kuran Miletoslular, Giresun ve Tirebolu şehirlerinin de kurucularıdır. Amaçları bu bölgeyi kendilerine yurt edinmek olmayıp; buraların her türlü yer altı ve yer üstü kaynaklarını sömürmektir. Bu yüzden yerleşim birimlerinin korunabilecek kısımlarını alıp buralara yerleşmişlerdir.

Persler, Anadolu'yu ele geçirdikten sonra, bu bölgeyi merkeze bağlı satraplıklara (Eyalet) bölmüşlerdir. Giresun da Doğu Karadeniz satraplığının içinde yer almıştır.

Giresun, bir süre Kapadokya Krallığı (M.Ö. 332-323) ile Makedonyalıların (M.Ö. 3301) hakimiyetinde kalmıştır. Pontuslular'ın en güçlü dönemi olan Farnakes zamanında tüm Doğu Karadeniz bu devletin sınırları içinde yer almıştır. Giresun'un Farnakela (Pharnakeia) adını da bu dönemde aldığı çeşitli kaynaklarda belirtilmiştir. Daha sonra Roma İmparatorluğu bu bölgede egemen olan Pontusluların hakimiyetine son vermiş ve Farnakeia'yı kendi sınırları içerisine katmıştır.

Çevresinde önemli gümüş ve demir üretim yerleri olan Giresun'a Romalılar tam bir hakimiyet kurmamışlardır. Onların döneminde bu bölgede para basıldığı rivayet edilmektedir. Roma idaresinin ilk dönemlerinde Romalı yazarlardan Ammianus Marcel" göre Romalı komutan Lucullus buraya gelindiğinde yabani kiraz ağaçlarını görmüş ve bu ağacın fidanlarını Roma'ya

götürmüştür. Bu bilgi kirazın dünyaya Giresun'dan yayıldığı inancının kaynağı olmakla birlikte Roma'da daha önce de kirazın varolduğu bilinmektedir. Giresun, Romalıların ardından Bizanslıların denetimine girmiştir.

Bizans egemenliği döneminde Yunan Medeniyetinin büyük bir hızla gelişip yayılmasına karşılık, Yunan soyu gittikçe zayıflamıştır. Bu sebeple, Bizans imparatorları, ülkelerinin içerisinde yaşayan ve başka soydan gelen insanları asimile etmeye (benliğini unutturma/eritme) çalışmışlar ve bu yolda en çok dil dinden yararlanmışlardır. Doğu Karadeniz bölgesinin ormanlık alanlarındaki kabileleri itaat altına almak için ormanlar kesilerek yollar açılmış, yol boylarına muhafız kulubeleri yapılmış, hatta bir miktar Hristiyan Bulgar Türk'ü de getirilip bölgeye yerleştirilmiştir. Bizanslılar bu yolda çaba harcarken 705 yılında ilk kez Müslüman Arap orduları bölgeye gelip İslamı tanıtmaya başlamışlardır.

1204 yılında Haçlılar_ Bizans'ın başkenti İstanbul'u ele geçirince İmparator Komnenos'un çocukları Trabzon'u alıp burada Trabzon Rum İmparatorluğunu kurmuşlardır. Giresun da bu devletin sınırları içinde yer almıştır. Anadolu Selçuklu Devletine vergi vermeyi kabul eden ve 1244'de Moğolların egemenliği altına giren Trabzon Rum Devleti Türklerin bir eyaleti haline gelmiştir.

1.2. Giresun Kuva-yi Milliyecilerin Önderi Gazi Osman Ağa Kimdir?

Osman Ağa, Giresun'un Hacıhüseyin mahallesindeki köklü bir aile olan Feridunzadelerdendir. Babası, ticaretle uğraşan Hacı Mehmet Efendi; Annesi Zeynep Hanımdır. Osman Ağa ticaretle uğraşırken 1912 yılında Balkan Savaşı başlamış, babası askerlik bedelini ödediği halde O, gönüllü bir birlik oluşturarak savaşa katıldı. Başarılarından dolayı yarbaylık rütbesine kadar yükseldi. Bu savaşlarda sağ ayağından ağır bir şekilde yaralanmış, tedavisinden sonra "GAZİ" ünvanı alarak Giresun'a geri dönmüştür. 1.Dünya Savaşına katılmış, Ruslara karşı Batum ve Harşit'ta çarpışmıştır. Osman Ağa'nın gönüllü taburu, Rusların Harşit çayını geçmesine mani olmuş, Tirebolu'nun işgalini önlemiştir. 1.Dünya savaşındaki bu birliğin adı "Teşkilat-ı Mahsusa Alayı" idi.

Mondros Mütarekesinden sonra Belediye Başkanı olan Osman Ağa, burada 400 yıl sulh içinde yaşayan Rum ve Ermenilerin, işgali çeteler kurarak çabuklaştırıcı çalışmalara başlamaları üzerine, gönüllü birliği ile bu işgal çabalarının belini kırmıştır. Rum ve Ermeni işgalci çeteler, Osmanlı hükümeti nezdinde lobi oluşturarak, Osman Ağa'yı tehcir işlerinden sorumlu göstermişler, yakalama emri çıkartmışlardır. Bu olay üzerine Osman Ağa, Şebinkarahisar bölgesine yerleşmiştir.

8 Mayıs 1919 tarihinde Yunan Kızılhaç heyetini taşıyan bir Yunan gemisi Giresun'a gelir. Heyet 11 Mayıs 1919 tarihinde Taşkılla'ya beyaz renkli Yunan Kızılhaç bayrağını, daha da ileri gidip, 5 Haziran 1919 tarihinde Pontus bayrağını asar. Bunun üzerine Osman Ağa, harekete geçer, işgal bayraklarını indirip, yerine Türk bayrağını asar.

Aynı yıl Temmuz ayı içerisinde Osmanlı hükümeti tarafından affedilen Osman Ağa; İzmir ilinin Yunanlılar tarafından işgali üzerine, 17 Mayıs 1919 günü Giresun'da büyük bir miting düzenlemiş, işgalci devletleri ve göz yumanları protesto etmiştir.

Gazi Osman Ağa'nın büyük önder Mustafa Kemal Atatürk ile buluşması 29 Mayıs 1919 günü Havza'da gerçekleşmiştir. Bu buluşmadan sonra, sadece ondan aldığı emirlerden güç alarak daha rahat hareket etmeye başlamıştır.

Erzurum'da yapılacak kongre için, Dr. Ali Naci DUYDUK ve İbrahim Hamdi Bey'i temsilci gösteren Osman Ağa, Giresun Askerlik Şubesi Başkanı Hüseyin Avni Alpaslan ve Jandarma Komutanı Hamdi Bey ile anlaşarak, Eylül 1920'de Giresun gençlerinden oluşan "GİRESUN GÖNÜLLÜ TABURU"nu kurmuştur.

Bu tabur ilk önce doğuda Ermeni saldırılarında görev almıştır. Osman Ağa 12 Kasım 1920'de Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK ile tekrar buluşmuş, onu korumak için önce yanındaki on kişiyi, daha sonra da Giresun'dan topladığı 100 kişilik muhafız grubunu Ankara'ya göndermiştir. Atatürk'ün ilk muhafız birliği de bu şekilde kurulmuştur.

Milli şuurun oluşması ve harekete geçmesi için Giresun'da Gedikkaya isimli bir gazete çıkaran Osman Ağa'nın bu gayretli çalışmaları art niyetli kişilerce durdurulmak istenmiştir.

Giresun Müdafa-i Milliye Başkanı sıfatıyla Kasım 1920'de Ankara'ya gitmiş, gerekli emirleri aldıktan sonra, 12 Ocak 1921 tarihinde 42. ve 47. Gönüllü Alayların kurulması çalışmalarına başlamıştır.

Mart 1921'deki Koçgiri ayaklanması, Gazi (Topal) Osman Ağa komutasındaki 47. gönüllü alayın büyük katkıları ile bastırılmıştır.

2. COĞRAFİ KONUM VE SINIRLARI

Karadeniz Bölgesi'nin Doğu Karadeniz Bölümü'nde yer alan Giresun ili, 37° 50' ve 39° 12' doğu boylamları ile 40° 07' ve 41° 08 kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. İl, doğusunda Trabzon ve Gümüşhane, batısında Ordu, güneyinde Sivas ve Erzincan, güneybatısında yine Sivas illeriyle komşu olup, kuzeyi Karadeniz ile kuşatılmıştır.

Giresun ili, 6.934 km²'lik yüzölçümü ile ülke topraklarının binde 8,5'ini kaplamaktadır. 1997 nüfus sayımı sonuçlarına göre, ilk nüfusu 471.876 olup km²'ye 72 kişi

düşmektedir.

İl merkezi, Aksu ve Batlama vadileri arasında denize doğru uzanan bir yarımada üzerinde kurulmuş olup, bu yarımada'nın doğusunda ve 2 km. açığında Doğu Karadeniz'in tek adası olan Giresun Adası (Arestias) bulunmaktadır.

3. YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ

Giresun ili, yüzey şekilleri bakımından arızalı (engebeli) bir görünüşe sahiptir ve yüzey şekillerinin çatısını, Karadeniz kıyısı boyunca uzanan oldukça dar ve alçak düzlüklerden oluşan bir kıyı şeridi ile güneyde Kelkit Çayı Vadisi arasını kaplayan Giresun Dağları meydana getirir. Doğu Karadeniz Dağları'nın batıya doğru uzanan kollarından biri olan Giresun Dağları'nın doruk çizgisi, Kelkit Vadisine Karadeniz kıyısından daha yakındır ve dik yamaçlarla iner; vadilerle yarılmış Karadeniz tarafında ise eğim daha azdır. Kıyı genellikle tepelik bir görünüşe sahiptir. Kıyıdan 50-60 km. içeride, kıyıya paralel olarak bir duvar kağıdı gibi yükselen bu dağların ortalama yüksekliği 2000 m. olmakla birlikte bazı yerlerde 3000 m.'yi aşar. Giresun Dağları üzerindeki önemli yükseltiler şunlardır: Balaban Dağları (Abdal Musa Tepesi – 3.331 m.), Gavur Dağı Tepesi (3.248 m.), Küçükkor Tepesi (3.044 m.), Cankurtaran Tepesi (3278 m.), Karagöl Dağları (Karataş Tepe:3.107 m.), Kırkkızlar Tepesi (3.025 m.), Yürücek Tepesi (2.313 m.). Kıyıya paralel olarak uzanan bu dağlar üzerinde, kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşım, Şehitler Geçidi (2.475 m.), Eğribel (2.075 m.) ve Fındıkbel (1.750 m.) gibi geçitlerle sağlanır.

Şebinkarahisar, Alucra ve Güce ilçelerini içine alan ve daha az arızalı olan kesimde ortalama yükseklik 1000-1500 m. civarında olup, arazi Kelkit Vadisine doğru eğimlidir.

İl genelinde az yer kaplayan ovaların büyük bölümü kıyı kesiminde toplanmıştır. Bu ovalar, su sorunu olmayan verimli tarım alanlarıdır. Kıyı kesimlerinden başka, iç kesimlerde Kelkit Vadisi'nde Avutmuş Deresi'nin Kelkit Çayı ile birleştiği küçük, bazı düzlüklere rastlanır.

Giresun Dağları'nın 2000 m.'yi aşan bazı kesimlerinde hayvancılık açısından da önem taşıyan birçok yayla yer alır. Giresun Dağları üzerindeki bu yaylaların başlıcaları ; Kümbet, Kulakkaya, Bektaş, Tamdere, Karagöl, Eğribel, Kazıkbeli yaylarıdır.

3.1. Giresun Kalesi

Yarımada'nın burnunda yer alan Giresun Kalesi, bir blok halinde ve birdenbire yükselir. En yüksek noktasıyla deniz arasındaki uzaklık, yaklaşık 375 m.'dir. Yükselti 150 metreye yaklaşmaktadır. Giresun Kalesi, deniz yönünde dik bir uçurumla son bulur. Doğu ve batı yönüne,

eğimi yer yer % 50'yi aşan yamaçlarla yerimay oluşturacak biçimde uzanır. Güneyde daha tatlı bir meyille ana yapıyla bütünlenir.

Giresun Kalesinden sonra ikinci en önemli tepe Gedikkaya'dır. Giresun Kalesini doğudan sınırlayan küçük vadilerle Boğacık Vadisi arasında yükselen bu tepe kente egemen bir durumdadır. Yükselti 2000 metrenin üzerinde olup, genel yapı bakımından Giresun Kalesine benzemektedir. Kuzey yönüne çok dik, doğu ve batı yönüne %02, %50 eğim gösteren yamaçlarla açılmaktadır. Güney, Güneydoğu ve Güneybatı yönlerinde eğim, %20'nin altına düşmekte yerleşmeye ve tarımsal faaliyetlere imkan sağlamaktadır.

Bu iki tepe dışında kent alanında bir sürü tepe ve tepecikler vardır. Bu yükseltiler genellikle dik eğimli yamaçlarla çevrelerine açılmakta ve yamaç tabanlarında küçüklü, büyüklü vadiler oluşmaktadır. Genel yapı olarak Güneyden Kuzeye doğru basamak basamak denize inmektedir.

4. AKARSULAR VE GÖLLER

Giresun ilinin kuzey bölümünde, Giresun :Dağları ile Kuzey Anadolu Dağları'nın bazı kesimlerinden doğan çok sayıda küçük akarsu vardır ve bu nedenle kıyı şeridi sık vadiler ağıyla yarılmıştır. İl topraklarındaki akarsuların tümü, dağların dik yamaçlarından büyük bir hızla aktığından olu biçimli derin vadiler oluşmuştur. Başlıca akarsuları şunlardır:

Aksu:

Karagöl bölgesinden doğar. Kızıtaş, Sarıyakup, Pınarlar ve Güdül bölgesinin sularını topladıktan sonra Merkez ilçesinin doğu sınırından Karadeniz'e dökülür. Uzunluğu 60 km. dir.

Harşit Çayı (Doğankent Çayı):

Gümüşhane il sınırlarındaki Vavuk Yaylası'ndan doğar. Günyüzü yakınlarında il topraklarına girer ve Tirebolu'nun doğusunda denize dökülür. İl sınırları içindeki uzunluğu 50 km. dir. Harşit çayı üzerinde Doğankent I ve II hidroelektrik santralleri vardır.

Özlüce Deresi (Gelevera Deresi):

Balaban Dağları'ndan doğar ve Espiye'nin doğusundaN Karadeniz'e dökülür. Uzunluğu 80 km.dir.

Pazarsuyu:

Karagöl ve Yürücek bölgesinin sularının birleşmesiyle oluşur ve Bulancak'ın batısından denize dökülür. Uzunluğu 80 km.dir.

Yağlıdere:

Erimez Dağları'ndan doğar ve Espiye'nin batısından denize dökülür.

Batlama Deresi:

Çaldağ'ın batı yamacının güneyinde Bektaş Yaylası'ndan doğar ve merkez ilçenin batısında denize dökülür. Uzunluğu 40 km.dir.

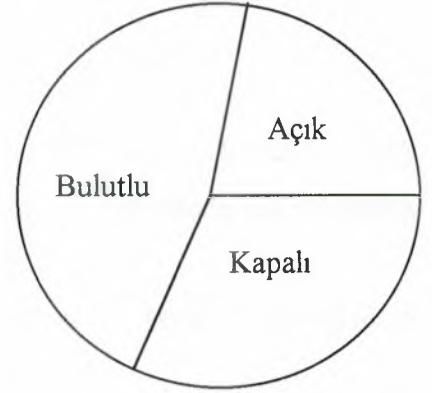
Akışları hızlı olan bu Akarsular yazın da kurumaz. Yapılan ölçümlere göre Harşit Çayı'nın debisi 500 m^3 ile 4 m^3 arasında değişmektedir. İlde önemli büyüklükte göller yoktur. Ancak Karagöl kütlesinin kuzeybatı, kuzey ve kuzeydoğu yamaçları 10 kadar buzylağı (sirk) tarafından oyulmuştur. Karagöl Doruğu'nun kuzeybatısında bulunan Elmalı Buzyalağı, üç kademeli tipik bir merdiven buzylağıdır. Bunlardan tabanı 2.650 m. yükseklikte ve en az aşağıda olanında Elmalıgöl adlı bir buzylağı (sirk) gölü yerleşmiştir. Derinliği 10m. çapı 100 m. kadar olan bu gölün güney, doğu ve kuzeydoğusunu 400 m. yüksekliğinde dik duvarlar çevirir. Gölün kuzeybatıya açık kesimi irili ufaklı bloklardan oluşmuş buzultaş (moren) seti ile kaplıdır. Karagöl kütlesi üç yandan ortalama 500-600m. yükseklikte dik duvarlarla çevrili ve kuzeyi açık olan bir at nalı biçimindedir. Çapı yaklaşık 4 km. olan bu at nalının güney ve güneydoğu duvarları birer koltuk iskemlesini andıran tipik buz yalaklarıyla kemirilmiştir. Bunlardan Kurugöl I (2.640 m.), Kurugöl II (2.660 m.), Aygırgölü (2.760 m.) kuru birer buzylağıdır. Camiligöl (2.750 m.) ve Bağrsak Gölü (2.710 m.) ise birer buzylağı gölleridir. Camili gölünün çapı 150 m.'yi aşar. Kurugöl buzyalaklarının güneyden kuşatan dik yamaçların üst kesiminde küçük bir buzul vardır. 2.810m. yükseklikten başlayan buzulun uzunluğu 100-15* m. kadardır. Jeomorfolojik ve turistik bakımından taşıyan bu buzul Bektaş Yaylası'ndan da görülür. Karagöl kütlesinin kuzeydoğu yamaçlarında ise Sağrak (2.750 m.) ve Avlak (2.670 m.) adlı bir buzylağı vardır. Sağrak buzylağının tabanında küçük bir göl vardır.

5. İKLİM ÖZELLİKLERİ

Giresun Dağları'nın kıyıya paralel olarak uzanışı, il toprakları üzerinde iki farklı iklim bölgesi oluşmasına neden olmuştur. Karadeniz kıyılarında ılık ve yağışlı iklim sürer. Uzun süreli gözlemlerin ortalamasına göre, merkezde yıllık sıcaklık ortalaması 14.2°C dir. En soğuk ay (Şubat) ortalama sıcaklığı 6.9°C , en sıcak ay (Ağustos) ortalaması ise, 22.3°C dir. Şimdiye kadar Giresun'da kaydedilen en düşük sıcaklık, 6 Şubat 1960'da -9.8°C , en yüksek sıcaklık ise 4 Ekim 1952'de 37.3°C olarak ölçülmüştür. Yağışlar pek boldur (Yıl ortalaması 1.305 mm.). Yağışların mevsimlere dağılışı payı yüzde olarak şöyledir:

Giresun'da Yıl Boyunca Hava Durumu

KIŞ	%29
İlkbahar	%18.5
Yaz	%18.5
Sonbahar	%34

En çok yağış Ekim ve Kasım, en az yağış ise Mayıs ve Haziran aylarında görülür. Yağışın en fazla düştüğü aylarda aylık ortalama yağış 140 mm.'yi aşarken, en az düştüğü aylarda 60mm'nin altına inmez.

Yağışlı günlerin ortalama sayısı 184, kar yağışlı günler 6, karla örtülü günler sayısı 11'dir. Kıyıda görülen bu iklim şartları dağlık kesimlerde ve Kelkit havzasında değişir. Giresun Dağları'nın denize bakan yamaçları daha da yağışlıdır. (2000 mm.). Kışlar daha serttir, kar örtüsü daha uzun süre kalıcıdır ve yazlar daha serindir. Kelkit vadisinde ise, kışlar sert, yağışlar azdır. Kıyıdaki Giresun kenti yılda ortalama olarak 1.200-1.300 mm. yağış alırken, Şebinkarahisar bunun yarısı kadar bile yağış almaz. En çok yağış kıyı kesiminin tersine İlkbahar'da düşer.

Ortalama deniz suyu sıcaklığı 16.9° C dir ve deniz suyu sıcaklığının en yüksek değerlerine Temmuz – Ağustos aylarında ulaşılır (25° C).

6. BİTKİ ÖRTÜSÜ

Doğal bitki örtüsü, iklim özellikleri ve yükseltiye bağlı olarak değişir. İklim koşullarında olduğu gibi doğal bitki örtüsünün dağılışında da ilin iki kesimi arasında farklar vardır. İlin kuzey kesiminde kıyı ovalarının ardındaki yamaçlar 800m. yükseltiye kadar fındık bahçeleriyle kaplıdır. Giderek daha yükseklerle doğru kızılğaç, kestane, gürgen, meşe ve kayınlara, 1600 metreden sonra da köknar, ladin ve sarıçamdan oluşan ormanlara rastlanır. Orman örtüsü 2.000 m. de sona erer. Daha yüksek alanlarda Alp tipi gibi gür çayırarla kaplı yaylalar yer alır. Giresun Dağları'nın güneydeki Çoruh-Kelkit Vadi Oluğu'na bakan kesiminde ise, daha çok meşelerden oluşan kurakçıl ormanlar ve bozkır (step) bitkileri ön plana çıkar.

İl arazisinin %25'i tarım alanı, %34'ü orman ve fundalık alan, %18'i çayır ve mera ve %25'i tarım dışı araziden oluşmaktadır.

7. NÜFUS YAPISI

1997 yılı Genel Nüfus Tespit sonuçlarına göre, Giresun il nüfusu, 471.876'dır. 1990 yılında yapılan Genel Nüfus Sayımında bu rakam 499.087 iken, il nüfusunda önemsenecek ölçüde bir azalma olduğu gözlenmektedir.

Ülke genelinde nüfusu gittikçe azalan iller arasında Giresun ilk sıralarda gelmektedir. Haliyle bu rakamlar coğrafi nüfus yoğunluğunu da düşürmektedir.

Giresun il nüfusundaki azalma 1970'li yıllarda başlamış, bugün ise ülke ortalamasının çok altında bir sonuç vermiştir. İlk nüfusunun azalma sebeplerinin başında göç gelmektedir.

Giresun hem göç veren, hem de göç alan bir ildir. Ancak gelen göçler gidenleri karşılamaktan çok uzaktır.

Giresun kent nüfusu 1927'den 1940 yılına kadar düzenli sayılabilecek bir artış göstermiştir. Giresun yaklaşık 1940'lı yıllarda il dışında önemli miktarda göç vermeye başlamıştır. Başlangıçta II. Dünya savaşı ve baş gösteren kıtlığa bağlı olarak gelişen ve genellikle kentleri, özellikle Giresun kentini etkileyen göç, sonraları iş imkanlarının kısıtlılığı, ekim alanlarının darlığı ve tarım teknolojisinin geriliği yüzünden, il genelinde etkili olmaya başlamıştır.

1950 ve 1970 dönemi kent nüfusunun daha istikrarlı artış gösterdiği yıllar olmuştur. Ancak daha önce savaş ve kıtlık yüzünden başlayan kent dışına göç bu kez daha iyi olanaklar bulmak amacıyla sürmüş ve kentleşme hızında istenilen düzeye bir türlü çıkılamamıştır.

1970'li ve 1980'li yıllarda, ilden dışarıya göçün daha şiddetlenmesi sonucu nüfus artış hızı giderek düşmeye başlamıştır. 1970'de 32.522 olan kent nüfusu 1985'te 55.887'ye çıkmış ve yaklaşık %72 oranında büyümüştür. 1990 yılında 67.607 olan bu rakam, 1997 nüfus tespit sonuçlarında 74.868'e çıkmıştır.

Göç verme olgusu, nüfusu sürekli aşındırmakta ve çalışma çağındaki nüfus miktarını her geçen gün biraz daha daraltmaktadır.

Giresun'un göç verdiği illerin başında, İstanbul, Sakarya, Samsun, Zonguldak ve Ankara gelmektedir. Göç genellikle aile düzeyinde gerçekleşmektedir. Göç edenler aile bağlarını tamamiyle koparmamakta ve bir kesimi emekliliklerinde ya da yaşlılıklarında tekrar Giresun'a dönmeyi yeğlemektedirler.

Giresun ilinde yalnızca merkez ilçede kentte yaşayanlar, kırsal kesimde yaşayanlardan fazladır. Kentlerde yaşayanların ilçe nüfusuna oranı %13 ile Dereli'de en düşük, %59 ile merkez ilçede en yüksektir.

8. İLÇELERİ

8.1. ALUCRA

Tarihçe:

Alucra'nın yerleşim tarihi Hitit'lere kadar uzanmaktadır. İskitler, Kimmerler, Medler, Persler, Romalılar ve Bizanslılar bölgede sırasıyla hakimiyet kurmuşlardır.

M.S. 391 yılında Alucra Orta Asya'dan gelen Kıpçak ve Peçenek Türklerinin istilasına uğramış, bölge 60 yıl kadar Türklerin yönetiminde kalmıştır. 8. yüzyılda ise Maverâünnehir'den gelen Oğuz boyları Çamoluk, Çakmak ve Koman bölgelerine yerleşmişlerdir.

1071 Malazgirt zaferinden sonra Alucra ve çevresi Selçuklular tarafından fethedilmiş, merkezi Trabzon'da bulunan Danişmend Beyliğinin idaresine verilmiştir. Bölge Bizans ve Mengüçler arasında bu dönemlerde birkaç kez el değiştirmiştir.

Osmanoğulları Anadolu birliğini kurunca, Alucra da bu beyliğe katılmış oldu. Akkoyunlu devleti Alucra'yı bir dönem topraklarına kattı. Ancak Fatih Sultan Mehmet Han bu bölgeye sefer düzenleyerek geri aldı. Otlukbeli Savaşından sonra da Alucra bölgesi tamamen Osmanlı İdaresinde kalmış oldu. Aluç ağacının çok olması dolayısıyla bu dönemde ismini aldığı sanılmaktadır.

Anadolu'da çıkan Celali isyanlarından Alucra da etkilenmiştir. Bu bölgedeki isyancılar Kuyucu Murat Paşa tarafından sindirilmiştir.

I. Dünya Savaşından Alucra'da bir cephe oluşturulmuş, cephe komutanı Mareşal Fevzi ÇAKMAK karargahını bugünkü Çakmak Köyünde kurulmuştur. Halen bu köyde bir şehitlik mevcuttur.

İdari Tarihçe: 1876 yılına kadar Mindeval ve Kovata adında iki nahiye olarak idare edilen Alucra, bu tarihten sonra Şebinkarahisar Mutasarrıflığına bağlı bir ilçe olmuştur. İlçe merkezi, Karabörk, Kemallı, Koman köylerinde zaman zaman yer değiştirdikten sonra, şimdiki yerine yerleşmiştir.

1933 yılında Şebinkarahisar'ın da ilçe olması dolayısıyla Alucra Giresun iline bağlı bir ilçe olmuştur.

Coğrafya:

1500 m. rakıma sahip Alucra'nın yüzölçümü 1200km²'dir. Karadeniz bölgesi ile İç Anadolu bölgesi arasında bir geçit oluşturur. Sahile paralel olarak uzanan dağlar bu bölgeye yaklaştıkça yerini, küçük dağlara, vadilere ve yaylalara bırakır.

Ormanlık bir bölge olan Alucra'da Tohumluk, Boyluca, Zil Ovacı gibi önemli ormanlar mevcuttur. Akarsular arasında Bağrsak ve Moran Dereleri bulunur. Bölgede zirai ürünlerden ziyade tahıl ürünleri üretilmektedir.

Bölge madenler bakımından çok önemlidir. Linyit, demir, bakır, kurşun gibi önemli maden yatakları yeni yeni keşfedilmektedir.

İklim, İç Anadolu'nun karakteristik özelliklerini taşır. Kışlar yağışlı, sert ve soğuk, yazlar serin ve kuraktır. Yıllık yağış miktarı 560 mm'dir.

8.2. BULANCAK

Tarihçe:

İlin kuzeydoğusunda bulunan önemli bir merkezdir. Eski ismi Akköy iken şimdiki adını Bulancak deresinden almıştır. 1887'de belediye teşkilatı oluşturulmuş ve 1934 yılında da ilçe olmuştur. Osmanlı döneminde önemli miktarda gümüşlü kurşun çıkartılıp işlenmiştir. Bulancak ilimizin hızlı gelişen ve bu yönüyle dikkat çeken bir ilçesidir.

Fatih Sultan Mehmet Hanın fethiyle birlikte Bulancak bölgesine Çepni, Döğer, Eymir gibi oğuz boyları gelip yerleşmiştir. Bu sırada KEPSİL adını taşıyan ilçe, Naiplik adı verilen idari bir ünite olarak görülmektedir. Bu tarihten sonra Giresun il merkezi ile birlikte aynı tarihi süreci yaşayan Bulancak, o günden bu yana Türk hakimiyetinden çıkmamıştır.

Coğrafya:

608 kilometrekare yüzölçümüne sahip olan Bulancak ilçesi sahil şeridinde kurulu olup, Piraziz, Dereli ilçesiyle birlikte, Ordu ve Giresun il sınırlarına da komşudur.

İlçe arazisi çok engebeli ve dağlık bir yapı oluşturur. İç kesimlere doğru çıkıldıkça rakım yükselen bir grafik gösterir. Bu yükseklik Karagöl dağlarında 3107 metreyi bulur. 92 kilometre uzunluğundaki Pazarsuyu Deresinin kaynağı da buradadır.

Bulancak deresi, İncüvez deresi, Erikliman deresi ve Karadere gibi akarsuları bulunur. Belli başlı yükseltiler ise Kızalan tepesi, Dikmen tepesi, Solakyatak tepesi, Evliya tepesi, Seyit tepesi, Kel tepe, Hasan Çelebi tepesidir.

Bulancak bölgesinde Pazarsuyu deltası en önemli düzlüğü oluşturur. Sahilde önemli kumsalları bulunan Bulancak'ın bu doğal dokusu kontrolsüz yapılaşma ve dolgular yüzünden kaybolmaktadır.

Meşe, defne, funda, kocayemiş, mersinağacı ve meyve ağaçlarından oluşan bitki örtüsü, kestane, gürgen, karakavak, kızılğaç, ıhlamur ve karaağaç gibi orman bitki örtüleriyle de süslenmiştir.

İkibin metre yüksekliğe kadar fındık ağacı yetişebilmektedir. Yüksek yerlerde çam, ladin ve köknar ağaçları çoğalmaktadır.

Fosfor ve potasyum bakımından fakir olan bölge toprağı organik ürünler bakımından da yetersizdir. Toprağın verimliliğı sahil ve orta bölgelerde sona ermektedir.

Önemli ormanlar arasında, Ambar, Bicik, Paşakonağı sayılabilir. Toplam orman arazisi 83 105 hektarlık bir alanı işgal etmektedir.

8.3. ÇAMOLUK

Tarihçe:

İlçe tarihi Giresun tarihi ile paralellik gösterir. 1514 yılındaki Çaldıran Savaşından sonra kesin olarak Osmanlı Devletine katılmıştır. 1870'li yıllardan 1990 yılına kadar nahiye statüsünde olan Çamoluk bu tarihte ilçe olmuştur.

Çamoluk'ta 15.07.1990 tarihinde yapılan referandum sonucu Çamoluklular Giresun iline bağlı kalmayı tercih ettiler.

Coğrafya:

Yaklaşık 600 km² yüzölçümü vardır. Kelkit ırmağının oluşturduğu vadi üzerinde kuzey ve güney bölgelerindeki yerleşim birimlerden oluşmaktadır. Yeryüzü şekilleri bakımından Doğu Anadolu bölgesine benzemektedir. Kuzeyde Berdiya dağları ile çevrili olan ilçe Sivas, Erzincan ve Gümüşhane illeri ile sınır komşusudur.

8.4. ÇANAKÇI

Tarihçe:

Yörenin bir yerleşim yeri olarak kullanılması M.Ö. 1500'lü yıllara kadar uzanır. Yöredeki kalıntılar Cenevizlilerin bu bölgede eski bir tarihe sahip olduğunu gösteriyor.

1462'de Osmanlı egemenliğine giren bölge, 1879 yılında Görele ilçesinin kurulmasıyla, bu ilçeye bağlanmıştır. 1916 yılında Rus işgali altında kalan ilçe, 13 Şubat 1918 tarihinde Görele ile birlikte bu işgalden kurtulmuştur.

1960 yılından beri Görele'ye bağlı bir bucak durumunda iken 1991 tarihinde 3644 sayılı kanunla müstakil ilçe olmuştur.

Eskiden beri Çanakçı ilçe merkezinde üretilmekte olan ağaç kap ve çanaklar nedeniyle "Çanak ustasının bulunduğu yer" anlamında bu günkü merkezin adı ortaya çıkmış ve Çanakçı adı buradan gelmiştir.

8.5. DERELİ

Tarihçe:

Dereli , Giresun'un yaşadığı tarihi olaylara ortak olmuş bir ilçedir. Çünkü Giresun'un ilçe Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerine bağlayan transit yol üzerine kurulmuştur. Osmanlı döneminde Dereli olarak bilinen yerleşim alanı bugünkü Akkaya köyü, Sarıyer, Kızılot, Eldirek ve merkez mahallelerinin sınırları içinde yer alıyordu. 1926'da Giresun'a bağlı nahiye haline getirildi. 1958 yılında da ilçe haline getirildi.

Dereli çevresinde Akkoyunlu hükümdarı tarafından kişilere vakfedilmiş topraklar bulunmaktadır. Dereli ve çevresi Fatih Sultan Mehmet Hanın Seyyid-i Vakkas komutasındaki ordusu tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Gürcistan'ın Ruslar tarafından işgal edilmesiyle müslüman Gürcüler göç ederek 1892 yılında ilçeye bağlı İçmesu Köyü ve Akkaya Köyü'nün Başçukur Mahallesine yerleşmişlerdir.

Coğrafya:

Giresun ilinin güneyinde, Şebinkarahisar yolunun 32.km.'sinde kurulan ilçe Aksu Vadisi üzerine yerleşmiştir. Doğuda Keşap, Yağlıdere, batıda ise Bulancak ilçeleri yer almaktadır.

Giresun'un diğer ilçeleri gibi son derece dik ve engebeli bir araziye sahip olan Dereli, 3000 metre yükseklikteki Karagöl Dağı'nın rakımına kadar ulaşabilmektedir. İç Anadoluya geçiş, Eğribel Geçidi üzerinden yapılmaktadır. İlçenin yüzölçüsü ise yaklaşık 820 kilometrekaredir.

İlçedeki yağış ortalaması 1300 mm.'ye ulaşmaktadır.

8.6. DOĞANKENT

Tarihçe:

Doğuya bir geçit konumunda stratejik bir konumda sahip yerde kurulmuştur. İlçeden Harşit çayı geçmektedir. Kürtün-ü Zir olan eski adı, 500 yıl önce Manastır Bükü olarak değiştirilmiştir: o dönemde halkının çoğu Hristiyanlardan oluşmuştu. İdare olarak Nahiye Müdürlüğü statüsünde iken, Nahiye Müdürü Kürtün-ü Zir ve şimdiki Gümüşhane ilçesi olan Kürtün (Kürtün-ü Bala)' yı birlikte idare ediyordu. Nahiye il olarak Gümüşhane ye, orası da Sancak olarak Trabzon sancağına bağlı idi. 1. Dünya Savaşından sonra Harşit adını alan ilçe, 1916 yılında Çarlık Rusya' sı tarafından işgal edilmiştir.

Harşit Çayının karşı tarafına (şimdiki Hidroelektrik Santrali Bölgesi) geçememiş ve 1918' e kadar işgal altında kalmıştır. İşgal 15 Şubat 1918' de sona ermiştir. Doğankent Cumhuriyet döneminde Tirebolu İlçemizin bir bucağı iken son yıllarda gelişerek 1990' da İlçe olmuştur.

Harşit Çayına da ismini veren bu kelime Farsça olup, güneşin en sıcak yeri anlamını taşır. Başka bir rivayete göre bu kelime taş ve çakıllık anlamındadır.

Tarihinde eğitim ve öğretim açısından büyük bir önem taşıyan Doğankent İlçesinde Hristiyanlar döneminde çok sayıda manastır faaliyet göstermiştir. Yine Türk hakimiyeti döneminde bir medrese açılmış, bu da Rüştüye mektebine dönüştürülmüş ve önemli bilim adamları bu medreseden yetişmiştir.

Ömer Nasuhi BİLMEN, Elmalılı Muhammet, İsmail Hakkı ERZURUMLU ilk akla gelenlerdir.

Birinci Mahmut döneminde “voyvoda” denilen derebeyliklerce yönetilen ilçede ilk kez Yakup oğlu İbrahim Ağa, yönetimi ele geçirerek ilçede bir süre Derebeylik sürmüştür. Onun ölümünden sonra yönetim Emin Ağa' nın eline geçmiş, 1836 Tanzimat fermanıyla birlikte derebeylik yönetimi de ortadan kalkmıştır.

Ermeniler, Rumlar ve Türkler bu bölgede çok uzun süre birlikte yaşamışlardır. Rumların 1918 yılındaki Rus işgalinde, buradaki Türk halkına zulümler tarihsel belgelerle ispatlanmıştır. İşgalci Rumlar, daha sonra Ruslarla birlikte Bakü' ye göçmüşlerdir.

1952 yılına kadar idari olarak Gümüşhane ye bağlı kalan ilçe, 1961 yılında Giresun' a bağlanmış ve Doğankent adını almıştır.

Coğrafya:

Harşit Vadisi üzerinde bulunan ilçenin köy yerleşim yerleri genellikle meyillidir. Yağış miktarı Giresun İl geneline göre biraz daha fazladır. Sahilden 30 km. içeride bulunan Doğankent ilçe merkezi dağlarla çevrilidir.

Nem oranı da oldukça yüksek olan ilçede 1500 m. rakıma kadar hemen hemen her türlü bitki örtüsüne rastlanabilmektedir.

8.7. ESPIYE

Tarihçe:

Espiye'nin oldukça eski bir tarihi vardır. XIII. Yüzyılın ilk yarısında Trabzon Rum İmparatorluğu döneminde kurulduğu sanılmaktadır. Espiye'de M.S. 1. yy. da bakır madeni bulunmuş ve işlenmiştir. Espiye o tarihlerde yerleşim merkezi olarak kullanılmış olup Cenevizlilerden kalma eserler vardır.

Cenevizlilerin bölgede uzun süre kaldıkları, Espiye ve Tirebolu çevresinde Üç şehir anlamına gelen TRIPOLİS (üç kaya) kurdukları bilinmektedir.

Fatih döneminde Osmanlı topraklarına katıldıktan sonra idari taksimatta Dikmen Melikliği olarak yer almıştır. Önceleri Tirebolu ilçesine bağlı bir nahiye olan Espiye 1957 yılında çıkarılan bir kanunla ilçe olmuştur.

Coğrafya:

Yüzölçümü 230 kilometrekare olan ilçe, Tirebolu, Güce, Yağlıdere ilçeleri arasında sahilde kurulmuştur. En yüksek noktası 2528 rakımlı Zuhur tepesidir. Arazi genel olarak derin vadilerle yarılmış, çok engebeli bir yapı arz etmektedir. Yüksek kesimlerden Karaovacık Vadisinde önemli düzlükler yer alır.

Önemli tepeleri, Zuhur tepesi, Çakıldağı, Sırataş tepesi, Yanıklı, Kürün, Olucar, Keldağı ve Top tepedir. En önemli akarsu, Gelivera (Özlüce) deresidir. Bitki örtüsü yönünden zengin olan yörede, 17464 hektarlık alan ormanlıktır. Başlıca ağaç türleri, kestane, meşe, kayın, köknar, sarıçam ve ladindir.

8.8. EYNESİL

Tarihçe:

Eynesil ilçesi Görele ilçesine bağlı bir bucak iken, 1960 yılında ilçe olmuştur.

İlçenin adını nereden aldığı konusunda yazılı bir kaynak yoktur. Yalnız bu adı Türklerin bölgeye yerleşmesinden sonra aldığı sanılmaktadır.

16. yüzyılın sonlarında yaşamış olan Osmanlı Coğrafyacılarından Mehmet Aşık, eserinde, Trabzon ve Giresun arasındaki bölgede Türk halkından mühim bir kısmının Çepnilerden meydana geldiğini ve bölgenin batı ile güney tarafındaki dağların Çepni dağları adını taşıdığını yazmaktadır.

Yine Yavuz Sultan Selim devrine ait Trabzon tahrir defteri, Giresun bölgesindeki halkın çoğunluğunun Türk olduğunu açık bir şekilde göstermektedir. 1515 yılında yazılan bu deftere göre, Ordu-Giresun, Giresun-Torul, Görele-Eynesil arasındaki yörede çok yoğun bir Türk nüfusu görülmekte ve burası Vilayet-i Çepni adını taşımaktadır.

Coğrafya:

Giresun ilinin 15 ilçesinden biri olan Eynesil, kuzey kıyı şeridinde ilin en doğu ucunda Trabzon'a sınır, 46 kilometrekarelik yüzölçüme sahip bir ilçedir. Önemli sayılacak, dağ, ova ve akarsu yoktur. İklim tipik Karadeniz ikliminin bütün özelliklerini taşımaktadır. Bol yağış almasının sonucu geniş bir bitki örtüsü ile kaplanmıştır.

8.9. GÖRELE

Tarihçe:

Şimdiki Görele'nin bir kilometre doğusunda Philokaleia şehri bulunuyordu. Görele, Cenevizliler tarafından bir sömürge koloni şehri olarak kuruldu ve "Gorelle" adını taşıyordu. Osmanlılar zamanında bir süre "Yavebolu" adıyla anıldı (yerinde olmayan şehir anlamına gelmektedir). Şehrin bir başka adı da Elevi'dir. Çevrede "Elevü" şeklinde söylenir.

İlk yerleşim yeri Eynesil ilçesinin 3 km. doğusunda kendi adıyla anılan kalenin bulunduğu yerdir. Daha sonra çeşitli yer ve bağlılık değişiklikleri göstermiş, 1771 yılında şimdiki yerine yerleşmiştir.

Görele'de 1879'da Trabzon'a bağlı olarak ilçe teşkilatı kuruldu. 1923 yılında Giresun il olunca Tirebolu ilçesiyle birlikte Giresun'un ilçeleri arasında yer aldı.

1916 Rus işgal bölgesi altında kalan Görele, 13 Şubat 1918 tarihinde civar bölgeleri ile birlikte bu işgalden kurtulmuştur.

Coğrafya:

Güneyinde Çanakçı, Gümüşhane, Torul, doğusu Eynesil ve Trabzon ili Şalpazarı ilçesi batısı Tirebolu ve Doğankent ilçeleri ile çevrili olan ilçe Karadeniz'in kıyı şeridinde kurulmuştur. Bölgenin %95'i dağlarla kaplıdır. Başlıca dağları Sis ve Haç dağlarıdır. Akarsular arasında, Görele deresi, Çavuşlu deresi ve Çömlekçi deresi bulunur.

İlçe 4.derece deprem kuşağında olup, doğal afetlere maruz kalabilecek bir yapı arzeder. Bitki örtüsü çoğunlukla fındık ağacıdır. Orman ürünleri arasında ladin, kayın ve kızılğaç başta gelir.

İklim Giresun yöre ikliminin aynısıdır. Ancak yüksek kesimlere kış mevsiminde biraz daha fazla kar yağışı olur. Yüzölçümü yaklaşık 290 kilometredir.

8.10. GÜCE

Tarihçe:

İlçenin Cumhuriyet öncesi tarihi hakkında bilgi veren kaynak yoktur. Ancak Osmanlı'ların kuruluş yıllarında Doğu Anadolu'dan gelen Güceftaroğulları denilen bir sülalenin ilçeye yerleştiği ve Güce isminin buradan geldiği bilinmektedir.

Önceleri Tirebolu ilçesine bağlı bir belde iken 1990 tarihinde ilçe olmuştur.

Coğrafya:

Bu ilçede de düzlük arazi yok denecek kadar azdır. En yüksek noktası 2120 metre ile Ciritlik Tepedir. Bölgede ayrıca, Çaldağı, Alitepe, Pehlivatepe, Şihtepe, Civiltepe, Gürcü tepe ve Hambartepe gibi tepeler vardır.

Özlüce ve Gelivera dereleri önemli akarsulardır. İlçede 600 metre yüksekliğe kadar tarım alanı kullanılabilmekte, bu yükseltiden sonra ormanlık bölge, çalılık alanlar ve nihayet yaylalar gelmektedir.

8.11. KEŞAP

Tarihçe:

Adının anlamı ve hangi dilden geldiği tam olarak bilinmemektedir. Ancak Farsça "Keş ve ab" kelimelerinden oluştuğu sanılmaktadır. Romalılar devrinde "Cassicipi" olduğu da sanılmaktadır.

Keşap, Cumhuriyetin ilanından sonra Giresun iline bağlı bir nahiye durumuna getirilir. 1945 yılında ise ilçe statüsünü alarak Giresun'a bağlanmıştır.

1461 yılında bölgenin Türk hakimiyetine girmesinden sonra Rumlar Keşap'ı terketmemişlerdir. 1920 yılına kadar burada iki toplum bir arada yaşamıştır. Bazı kaynaklara göre 1774 yılında Keşap ve civarında devlet hakimiyeti iyice kaybolduğundan bazı derebeylikleri türemiş ve bunlar birbiriyle sürekli bir mücadele içine girmişlerdir.

Milli mücadele döneminde Hüseyin Avni Bey ve Gazi (Topal) Osman Ağa'nın önderliklerinde 42 ve 47. alayları kuran yöre halkı Atatürk'ün övgüsüne layık büyükzaferlere imza atmışlardır.

Coğrafya:

Yüzölçümü 222 kilometrekareyi bulan Keşap ilçesi, Giresun'a 10 km. mesafede sahilde kurulmuştur.

Alanı üçgene benzeyen ilçenin güneybatısında Giresun merkezi ve Dereli, doğusunda Espiye, güneydoğusunda ise Yağlıdere ilçeleri yer alır.

Arazi yapısı tamamen engebeldir. Dağlar ve tepeler arasında derin vadiler bulunur. İlçe merkez, Karabulduk ve Yolağzı diye üç coğrafi bölgeye ayrılır. En yüksek yerleri, Geçit köyü, Karadağ, Karatepe, Ocak, Bozarı, Armelit, Sancaklı, Töngel, Topgediği, Demirci, Evliya ve Kabak tepeleridir.

Denize dökülen dereler arasında en önemlileri, Kargın, Dut Yalısı, Taflan, Keşiş, Keşap, Torağzı, Kömürlük, Yolağzı, Kilik, Değirmenağzı dereleridir.

İlçenin yıllık yağış ortalaması 1390 mm'dir. Yıllık sıcaklık ortalaması ise 17 derecedir. Karlı gün sayısı ortalama 10'dur. En sıcak ay Temmuz, en soğuk ay Ocak ayıdır. Yıllık nem oranı ise bölgede %75'dir. Aksu deresi ve Çamburnu arasında kalan bölgede kumsal sahiller yer yer görülmektedir.

8.12. PİRAZİZ

Tarihçe:

Piraziz'in kuruluşu 1869 yıllarına rastlar. 1485'lerde Karahisar-ı Şarkı Sancağına bağlı Pazarsuyu kazasının Bozat divanına bağlı Bülk-i Seydi ali Kethüda ile bendeher'a bağlı Blik-i Davut kethüda 1547'de Pazarsuyu kazasına bağlı Bozat nahiyesi haline gelmiştir.

Bölge merkezi daha sonraki yıllarda Şeyhli, Bandehur (bugünkü Ayıkası Mahallesi) Piraziz Erenköy'ü olmuştur. Akköy nahiyesi civarında Abdalnam iskelede kurulan Cuma pazarları, bugünkü ile merkezinin Pazar yerinde kurulmuş, nahiye merkezi burada oluşmuştur.

Diğer eski tarih vakfiyesi Zaviye-i Şeyh İdris'e aittir. Bu vakfiye 800-1397-1389 tarihini taşımaktadır. Zaviye Ordu ile bugünkü Giresun arasında bugünkü Piraziz ilçesinde

bulunkamta idi. Bu zaviyeye iki baştan vakıf edilmiş olan Şeyh İdrislü (Şeyhli) köyünün adı ve bu tekkenin vakfın kurucusu Şeyh İdris'ten gelmektedir.

Sonuç olarak, Erenköy, Abdal, Bendahor ve Piraziz isimlerini alan ilçenin önemli bir tarihi geçmişe sahip olduğu görülmektedir.

1924 yılında bucak hüviyetine kavuşan Piraziz, 1988 yılına kadar Bulancak ilçesine bağlı kalmıştır. 1987 tarihinde ilçe olan Piraziz kısa zamanda teşkilatlanmasını tamamlamıştır.

Coğrafya:

Giresun ilinin en batısında yer alan ve Ordu iline sınır olan ilçesidir. Bulancak'a bağlı Gökıran Yaylası güneyinde kalır. Toplam yüzölçümü, 130 kilometrekareyi bulur. Yeryüzü şekilleri olarak derin vadiler ve dik kıyılar çok geniş yer kaplar. Yüksek kesimlerde bir takım yayla düzlükleri dışında düzlük arazi azdır.

Yaz ve kış aylarında debi farkı gözlenen çok sayıda deresi bulunan bölgenin, Domuzderesi, Piraziz Deresi, Kelekderesi, Çayırağazı Dersi en önemlileridir.

Önemli tepeleri: Boztepe, Veli Tepesi, Evliya tepesi, Kafa tepesi, Ümitdolu tepesi, Kaleyeri tepesi, Hasandede tepesi, Göynük tepesi, Danalık tepesi, Dıfırıl tepesi ve Acut tepesidir. İlçede alüvyonlu arazi azdır. Platolar ise deniz seviyesinden 2000 m. yüksekliklerde görülür. Pazarsuyu-Ordu arasında bir kumsal şeridi bulunmaktadır.

Arazi fındık bahçaları, fundalık ve gür ormanlarla kaplıdır.

8.13. ŞEBİNKARAHİSAR

Tarihçe:

Şehir ve çevresinin tarih öncesi ve tarih çağları yeterince araştırılmamıştır. Bölgenin ilk defa Hititler zamanında tarihi çağlara geçtiği, Hitit metinlerinde "Azzi Hayaşa" ülkesi olarak adlandırıldığı ve buralarda Kaşka'ların yaşadığı belirtilmektedir. Ancak bunu doğrulamayan kaynaklar da vardır. Hititleri izleyen dönem bilinmemektedir. Bölgede daha sonra kısa bir süre Kimmer ve İskitlerin (Saka) saldırılarına maruz kalmıştır. Bölge uzun süre Pontusluların egemenliğinde kaldı (M.Ö. 298-63). Bizans döneminde diğer şehirler gibi imparator Hustinianus zamanında şehir imar edilmiş ve kalesi onarılmıştır. Şehrin adı Karahisar anlamına gelen Movrokastron olarak söyleniyordu. Şehir ve çevresinde Pauilican mezhebi yayılmış daha sonra önemli bir piskoposluk merkezi olmuştur.

Şehrin emevi ordularınca Yazid bin Usayd al-Sulam'ı tarafından 778 yılında kısa bir süre ele geçirildiği, çevresindeki köylerin ise Abbasi döneminde 939/940 yılları arasında ele

geçirildiği bilinmektedir. 1074 yılından sonra Şabinkarahisar'ın Mengücek Gazi ile Danişmant Gazi tarafından ortaklaşa fethedildiği sanılmaktadır. 1128 yılında şehir Anadolu Selçuklu devletine bağlandı. Bu devletin yıkılmasından sonra Şebinkarahisar sırasıyla İlhanlıların, Eratna Devletinin, Kadı Burhanettinin, Karakoyunlu ve Akkoyunlu devletinin idaresine girdi. Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın 1473 Otlukbeli savaşında Fatih Sultan Mehmet'e yenilmesinden sonra Osmanlı devletinin idaresine girdi. Şehir Osmanlı döneminde Karahisar-ı Şarki adıyla sancak merkezi olmuş, şehzadeler şehri haline gelmiştir.

Evliya Çelebi'nin Şebinkarahisar Hakkında Verdiği Bilgiler

Şebinkarahisar'ın Vasıfları:

Şarkıkarahisar buna (Şebinkarahisar) da derler. İki Karahisar vardır. Biri bu Erzurum toprağındadır ki adına (Karahisar-Şarki) derler. Karahisar denmesine sebep, kalesinin taşlarının siyah olmasındandır. İlk hakimi aykaniye (?) hükümdarlarından Kayama (?)'lardır. Sonra Trabzon'daki Rumların eline geçmiştir. Daha sonra Fatih fethedip, Selim Han devrinde yazılarak başkacak sancak beyi merkezi olmuştur. Beyinin hası 13.000 akçadır. Livasında 32 zeamet, 94 tımar vardır. Paşası askeriyle 2000 kadar askeri olur. Paşasının senede 40 kesesi olur. Nice kereler arpalık olarak üç tuğla vezirlere ihsan olunmuştur. Hatta burası Ahışa veziri Sefer Ağaya verilmekle onun adamı ve silahlısı Derviş Ağa buradan elli bin kuruş aldı derler.

Yüz elli akçalık şerif kazadır. Kadısına senede dört bin kuruş has olur. Şeyhüislamı, nakibleşrafi, ayan ve eşrafi vardı. Sipahi kethüda-yeri taban Ahmet Ağadır. Yeniçeri Serdarı, Subaşı, Müftüsü, Kapan emeri, Kale Ağası, yüz elli kadar tımarlı neferleri vardır.

Varoşu:

Dokuz mahalle, 1600 toprak örtülü evdir. Ev pencereleri kuzeye bakar. Tamamı kırk iki mihraptır. Cuma namazı kılınır camilerdir. Üç tekkesi, iki hamamı, dört hanı, yedi çocuk mektebi, çarşıları o kadar süslü değilse de (Taban Ahmet Ağanın) yaptırmış olduğu kargir bedesten yeni dükkanlar vardır. Ortası geniş caddedir. Üzeri örtülü olup iki başında sağlam kapıları vardır. Her gece kapanır, gözcüleri vardır.

Karahisar-ı Şebi:

Dağlarında kırmızı şeb olur. Kuyumculara yarar. Diyar diyar götürürler. Dağlar da dörtlü, beşli, altılı, Süleyman mührü şeklindedir. Kuyumcular bununla gümüş ağartırlarmış.

Cerrahlar da (serkene ?) merhemine korlar. Nahor (?) yaraya da bu şebden (?) ekerler. Daha nice hassası vardır. Şehrin livase yufka ekmeği ile ayvası meşhurdur.

Üç gün kale dibinde Taban Ahmet Ağanın mamur sarayında misafir olup, çarşıdan kahveye şeker ve diğer lüzumlu şeyler alınarak hareket edip Magraval ve kudret derelerinde biriken bir çayı geçtik.

Batı tarafa altı saat giderek (Yakup Ağa) köyü konağına vardık. Müslümanlı, Ermenili, mamur zeamettir. Buradan yine batıya Kerkük çayı (kelkit çayıdır) kenarınca beş saat giderek Koyulhisar deresiyle Boğazkesen denilen korkunç yerden geçtik. 9 saat giderek (Hacı Murat) kalesine vardık.

I. Dünya Savaşı yıllarında bazı mahalli eşkıyalık teşebbüslerinin yanı sıra şehirdeki Ermeni ve Rumların isyan hareketlerin giriştikleri görülmüştür. 1951 yılında patlak veren Ermeni hadisesinde isyancılar tarafından şehir yakılıp yıkılmış, kale tahrip edilmiştir. Rusların Harşit çayına kadar ilerlemeleri yüzünden şehirde kıtlık baş göstermiş, halk iç kısımlara göç etmek zorunda kalmıştır.

Şebinkarahisar, 1923 yılında çıkarılan bir kanunla il merkezi oldu. Erzurum ve çevresinde meydana gelen bir deprem dolayısıyla Erzurum'a gitmek üzere 28 Eylül 1924 tarihinde Sivas'tan hareket eden Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK dönüşlerinde, 11 Ekim 1924 tarihinde Şebinkarahisar'a teşrif etmişlerdir. Burada halka hitaben bir konuşma yapan Gazi, konuşmasında şehrin kalkınması gerektiğini belirtmiş ve Türk Ocaklarının önemi üzerinde durmuştur. Bu ziyaretin bir hatırası olarak Karahisar-ı Şarki olan şehrin ismi Şebinkarahisar olarak değiştirilmiştir. Şebinkarahisar 1933 yılında ilçe haline dönüştürülerek Giresun iline bağlanmıştır.

28 Aralık 1939 günü vuku bulan Erzincan depreminde ilçe büyük hasar görmüş, depremde 1451 kişi hayatını kaybetmiştir.

Coğrafya:

Giresun dağlarının güney eteklerinde, Avutmuş çayı vadisinin kuzey yamaçlarında kurulmuştur. Şehrin kurulduğu sit 2000 m. rakımlı Meryem dağı ile, 1568 rakımlı Kale Tepe arasındaki boyun noktasında ve Kale tepe eteklerinde yer almaktadır. Giresun'a 118 km. uzaklıkta yer alan ilçenin yükseltisi 1350 metredir.

Şebinkarahisar ilçesi 1349 kilometrekaredir. Bu sahanın 31 kilometrekarelik kısmı Kılıçkaya Barajı tarafından kapatılmaktadır.

Kuzeyde Dereli, doğuda Alucra, güneyde Suşehri, batıda Koyulhisar ilçelerine komşu olan Şebinkarahisar'da yarı kurak İç Anadolu iklimi ile nemli Karadeniz iklimi arasında sıcaklık ve karasallık karakterleri açısından iç bölgeye, buharlaşma, nem ve yağış miktarları açısından Karadeniz iklimine yakınlaşan bir geçiş iklimi yaşanmaktadır. Yıllık ortalama sıcaklık 9 derece, ortalama yağış miktarı 573 mm.'dir.

Hakim rüzgar yönü kuzeydoğudur. En önemli akarsu Kelkit Çayıdır. Bunun dışında Avutmuş çayı, Musluca, Alishar, Asarcık, Soğulcuk dereleri de vardır. Kılıçkaya baraj gölüne dökülen Darabul ve Çatırmak dereleri de önemlidir. Su kaynağı olarak 45 dere kullanılabilecek durumdadır. Bölgede küçük küçük çok sayıda göl de bulunmaktadır. 31 km.'lik yer kaplayan Kılıçkaya baraj gölü çevrede oldukça büyük önem arzeder.

Dağlar arasında, Karagöl dağları, Avşar tepe, Herek dağı, Tutak dağı, Erimez tepe, Hevletmaşatlık tepe önemlidir. Bu dağlık kütle bir yandan da yayla sahasını oluşturmaktadır.

Şebinkarahisar'daki orman arazisinin alanı 34.580 hektardır. Ancak gerçek orman bitki örtüsü ile kaplı olan saha 25 bin hektardır. Orman bitki örtüsü arasında, sarıçam, köknar, kavak, meşe başta gelir.

En yaygın toprak türü kahverengi topraktır. Çıplak kayalık ve molozlar yörede bolca bulunmaktadır.

8.14. TİREBOLU

Tarihçe:

Tirebolu eski bir yerleşim merkezidir. M.Ö. 650 yılında Miletoslularca kurulduğu bilinmektedir. Trabzon ve Giresun'un yanında üçüncü önemli yerleşim merkezi olarak ilk çağlarda göze çarpar. İlçenin adı "Üç Şehir" anlamına gelen Tripolis'ten gelmektedir. Eski Tirebolu üç kale içinde kurulmuştu. Bunlar, Merkez kalesi, Bedrama kalesi kıyidan 15 kilometre içeride Doğankent çayının doğusunda Andoz kalesi'dir. İlçe, Tripolis ve Argiria adlarıyla anıldığı gibi Türkler zamanında Eski Yulu adıyla da anılmıştır.

1461 fethşnden sonra bölgede Rumlar bir süre daha kalmışlar, Türklerle birlikte yaşamışlardır. I. Dünya savaşı yıllarında Harşit bölgesini işgal eden Ruslar Tirebolu'ya kadar gelemeden bölgeden çekilmişlerdir. Rusların çekilmelerinden sonra Rum çeteleri ve bunları besleyen Yunan savaş gemileriyle mücadele edilmiştir.

30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesinin imzalanmasıyla birlikte, burada yaşayan Rumlar "Pontus" devleti kurma sevdasına giriştiler. Ancak bu hareket Gazi (Topal) Osman Ağa ve alayı tarafından durdurulmuştur.

Tirebolu, XIX. yüzyılda Trabzon iline bağlı bir ilçeydi. Giresun 1923'de il olunca Görele ile birlikte Tirebolu da Giresun'a bağlandı. Tirebolu belediyesi 1877 yılında kurulmuştur.

Coğrafya:

İlçenin toplam yüzölçümü 41.053 hektar olup, ilçe merkezinin alanı 13 bin hektardır. Giresun iline 44 km., Trabzon iline ise 90 km. uzaklıktadır. Doğuda Görele ve Çanakçı ilçeleri, güneyde Doğankent, Alucra ve Yağlıdere ilçeleriyle Gümüşhane ili, kuzeyde Karadeniz ile çevrilmiştir.

İlçe genellikle dağlık olup, dağlar kıyıya paralel olarak uzanmıştır. 130 km. uzunluğundaki Giresun Dağları en yüksek kesimi oluşturur. Giresun ve Zigana dağlarını birbirinden ayıran iç bölgelerikıyıya bağlayan Harşit deprasyonu ilçeyi dolayısıyla Giresun ilini doğuya bağlayan tek yoldur. Bu açıdan Harşit vadisi ulaşım açısından çok önemlidir.

Kıyıda %5-10 arasında bulunan eğim, iç kesimlerde %45'i bulur. Arazilerin tamamı eğimlidir. Bölgede alüvyon arazi fazla yer tutmaz.

Tipik Karadeniz ikliminin yaşandığı ilçede, ortalama sıcaklık 14 derecedir. En sıcak ay Ağustos, en soğuk ay -5 ile Şubat ayıdır. Yıllık ortalama yağış miktarı 1660 mm'dir. Hakim rüzgar yönü batı yönüdür.

Bitki örtüsü olarak 600 m. yüksekliğe kadar fındık, kızılâğaç, kavak, karaâğaç, kestane, kiraz, gürgen ve ceviz bulunur. Eğrelti otu, ısırgan, yonca, asma, orman gülü ve benzeri bitki türleri de yaygındır.

İlçede 15 bin hektarlık alan fındık tarımına ayrılmıştır. 3 bin hektarlık alanda çay yetiştirilmektedir. 10 hektarlık orman alanı ve 9 bin hektarlık çayır ve mera alanı bulunur.

8.15. YAĞLIDERE

Tarihçe:

Yağlıdere'nin bugün bulunduğu yerin ilk defa yerleşim yeri olarak seçilmesi, yöre halkının Cuma namazlarını kılmak, tanışmak, ihtiyaçlarını gidermek ve alışveriş yapmak amacıyla Ağadarı bükünde 18111 yılında büyük bir cami yapmalarıyla başlar. Camii yapılmasından sonra, etrafta tuzcu, kalaycı, demirci ve gazcı gibi zaruri ihtiyaç maddeleri satan

işyerleri kurulmuştur. İşyerlerinin çoğalıp gelişmesi, meskun inşaatların yapılmasıyla ilçe yapısal oluşumunu tamamlamış ve “CAMİYANI” ismini almıştır.

Yağlıdere Çayı kenarında yerini alan ilçe merkezi, sonraları bu çayın ismini almıştır. 19. yüzyılda Tirebolu’ya bağlı iken 1957 yılında Espiye’nin ilçe olmasıyla buraya bağlı bir bucak olmuştur. 1987 yılında 3392 sayılı kanunla ilçe olan Yağlıdere hızla gelişmektedir.

Coğrafya:

İlçe merkezi sahile 14 km. uzunluktadır. Yüzölçümü 350 kilometrekaredir. Rakımın 50 olduğu ilçe; Espiye, Alucra, Şebinkarahisar, Keşap ve Dereli ilçelerine komşudur.

Bölgede Yağlıdere çayını besleyen çok sayıda dere vardır. Derelerin çokluğu yağış oranının fazla olduğu zamanlarda sel felaketlerine neden olmaktadır. Yağlıdere çayının toplam uzunluğu 65 km.’dir.

Engibeli ve toprak erozyonuna açık olan bölgenin yıllık ortalama 1300 mm³ yağış ortalaması vardır. En düşük ısı ortalaması -3, en yüksek sıcaklık ortalaması 24 derecedir. Ortalama nem oranı ise %70’dir.

Bitki örtüsü çoğunlukla fındık bahçesi, meyve ağaçları, kestane, kızılğaç, meşe, kavak, kuruyemiş ve şimşirden oluşur.

9. BİTKİSEL ÜRETİM

9.1. GİRESUN TARIMINDA FINDIĞIN YERİ VE ÖNEMİ

Giresun ilinin toplam tarım alanı 175 866 Ha’dır. Bu alanın 96 536 Ha’ı (%55) fındıklıktır. İlin toplam yüzölçümünün ise %14’ünü oluşturmaktadır. 70 000 çiftçi ailesinin geçimlerinin temelini fındık oluşturur. Dünya fındık üretim alanlarının %79’u ülkemizdedir. Türkiye fındık sahası yaklaşık 415 358 Ha olup, ildeki fındık sahası bu alanın yaklaşık %21’ini teşkil etmektedir. İlin bitkisel üretim gelirlerinin %57’sini sadece fındık oluşturur. Fındık üreticileri satış kooperatiflerinin üst birliği olan FİSKOBİRLİK’in genel müdürlüğü ilimizdedir. Fiskobirliğin 9 ilçeden toplam 35 086 ortağı bulunmaktadır. İlimizden 80 ülkeye fındık ihracatı yapılmaktadır.

1997 yılı değerlerine göre Giresun’un toplam fındık rekoltesi 54 000 tondur. Fakat iklim şartlarına göre dalgalanmalar görülmektedir.

Son yılların değerlerine göre en fazla üretim Ordu ilinde gerçekleşmektedir. İkinciliği ise yıllara göre Giresun veya Sakarya ili almaktadır. Fakat kalite ve randıman açısından Giresun fındığının bir ayrıcalığı bulunmaktadır.

10.BALIKÇILIK

Kent ve kent çevresinde, doğal yapı çok engebelidir. Tarla tarımı belli ürünlerle sınırlıdır. Bu tabiat ve ekonomi koşulları balıkçılığın önemli bir faaliyet durumuna yükselmesine neden olmuştur.

Kent halkının geçiminde balıkçılık önemli bir ekonomik potansiyel oluşturmaktadır. Ancak bu potansiyel henüz bütünüyle değerlendirilmemektedir.

Giresun'da balıkçılık balık sürülerini izlemeye dayanan açık deniz balıkçılığı değil, balık sürülerinin belli zamanlarda belirli yerlere gelmelerini beklemeye dayanan, kıyı balıkçılığı şeklinde yürütülmektedir. Sığınma limanlarının yetersizliği, balık ve balık ürünlerine dayalı sanayinin ve depolama tesislerinin yeterli düzeye çıkarılmaması, kent balıkçılığının önündeki engellerdir. Avlanan balıklar hamsi, palamut, torik, tivsi, sargan gibi göçmen balıklar ile kefal, kötek, karagöz, barbun, kalkan, mezgıt ve istavrit gibi yerli balıklardır.

11.ARAZİ YAPISI VE DAĞILIŞI

Doğu Karadeniz Dağ silsilesinin ikiye bölündüğü Giresun ilinin bu iki bölümü arazi yapısı bakımından çok ayrı özellikler arzeder. Bol yağış alan kuzey kesimde bitki örtüsü zengindir. Bu kesimde 800 m. yüksekliğe kadar fındık ve diğer meyve ağaçları ile genellikle yaprağını döken ağaçlar yer almaktadır. 800-1200 m. yükseklikler arasında ibrelî ağaçlara, 2000 m yükseklikte ise uçsuz bucaksız yaylalar yer almaktadır.

İlin sahil kesiminde tarımsal faaliyetler içerisinde Fındığın tartışılmaz bir üstünlüğü vardır. Fındık dışında aile geçimliği şeklinde hayvancılık ve sebzeçilik görülmektedir. Son yıllarda seracılık önem kazanmaya başlamıştır. Sahil kesimindeki diğer önemli sayılabilecek bir faaliyet de balıkçılıktır. Ayrıca son yıllarda kültür balıkçılığı da giderek yaygınlaşmaktadır. Tirebolu-Eynesil bölgesinde Çay yetiştiriciliğine de rastlanılmaktadır. Şebinkarahisar, Alucra ve Çamoluk ilçelerinde tarımsal yapı sahil kesiminden tamamen farklı bir özellik gösterir. Çayır-mer'a alanları ve buna bağlı olarak hayvancılık önem arz etmektedir. Hububat, meyvecilik, sebzeçilik ve son yıllarda da tütün üretimi yaygınca yapılan tarım faaliyetleri arasındadır.

II. BÖLÜM

1. TURİZM

Giresun, sahip olduğu doğal ve tarihi değerler açısından turizme oldukça elverişlidir. Turizm sezonu, ülkenin batı ve güney sahillerinde olduğu gibi uzun değildir. Bununla birlikte son yıllarda turizm hareketlerinde bir gelişme olmaktadır. Deniz turizmi için iklimin uygun olmaması, talebi tarih ve doğa turizmine doğru kaydırmaktadır.

Yörede bulunan yaylalar önemli bir doğal kaynaktır. İl merkezinde ve ilçelerde bulunan tarihi eserler yeterli zenginlikte bulunmamasına rağmen, gerekli tanıtım ile belirli bir ilgi oluşturma şansına sahiptir.

İklim ve bölgesel özellikler nedeniyle Giresun'da, güney sahillerimiz benzeri dış turizme dönük bir deniz kullanımı düşünülmemeyeceği açıktır. Ancak, özellikle ilin yerli nüfusuna ve çevresindeki iç yerleşmelere yönelik ve daha çok orta gelir grubunun talebini karşılamaya dönük deniz turizminin teşviki yararlı görülmektedir.

Sonuç olarak; turizm konusunda yörede öncelik yayla turizmine verilmelidir. Deniz turizmi, hem yöneleceği kesim, hem de ekonomiye katkısı yönüyle oldukça sınırlıdır.

1.1. YAYLALARI

Bektaş Yaylası:

Giresun merkezden Evrenköy, Erimez, Yavuzkema1 üzerinden gidildiğinde yaklaşık 56 km. uzaklıkta bulunan Bektaş Turizm merkezi çevresindeki Kulakkaya Yaylası, Melikli Obası Yaylası, Kurttepe mevki ve Alçakbel Orman İçi Piknik Alanı ile birlikte bir bütün teşkil eder.

Bektaş yaylasında elektrik, su, telefon gibi altyapı mevcuttur. Halen oldukça yapılaşmış olan yaylada turizm merkezi ilanından sonra daha da hızlanan bir yapılaşma görülmektedir. Yaz aylarında yöresel bir merkez haline gelen yaylada ayrıca 80 yatak kapasiteli ve (2) yıldızlı Karagöl oteli hizmet vermektedir.

Yaz başlarında da yer yer kar görülen yaylada, Kurttepe mevki kışın kayak yapmaya uygundur. Burası diğer mevsimlerde de manzara seyir noktası olarak ilgi çeker. Yaz aylarında burada çim kayağı imkanlarının araştırılması yerinde olacaktır.

Kurttepe mevkiinde günübirlik kullanım tesisleri, manzara seyir terasları gibi düzenlemeler yapılması ve 200m. bağlantı yolunun ıslahı bu alana olan kullanım talebini artıracaktır. Kulakkaya Alçakbel mevkiinde buluna Orman İşçi Eğitim Tesisleri ve bitişindeki Ormaniçi Piknik Alanı günübirlik kullanışlara hizmet verirler. Burada organize bir piknik sahası, çocuk parkı, restoran ve üç adet değ evi bulunmaktadır. Özellikle hafta sonlarında Giresun ve

diğer yerleşme merkezlerinden gelenler tarafından yoğun şekilde kullanılmaktadır. Fakat son zamanlarda çarpık yapılaşmaya doğru gidildiği görülmektedir.

Kümbet Yaylası:

Giresun'a yaklaşık 60 km. mesafede bulunan Kümbet Turizm merkezi, Kümbet Yaylası merkez olmak üzere çevredeki diğer bazı yaylalar ve Aymaç Mevkiinden oluşmaktadır. Merkeze adını veren Kümbet yaylası Giresun'un bilinen ve en gözde yerlerinden birisidir.

Yaylaya Giresun – Dereli ve Şebinkarahisar yolu üzerinden (2) şekilde ulaşmak mümkündür. Dereli'den sonra Güdül, Yüceköy üzerinden gidildiğinde 41 km. asfalt ve sonra da yaklaşık 19 km. düşük vasıflı stabilize yol ile ulaşılır. Yaylaya Şebinkarahisar yolundan devam edilerek İkisu, Uzundere üzerinden de ulaşmak mümkündür. Bu durumda da yaklaşık 80 km. asfalt 12 km. bozuk stabilize yol ile ulaşılır. Güdül üzerinden ulaşım, gerekli yol ıslahı yapıldığı takdirde en uygunu olmaktadır. Yaylada elektrik, su ve telefon mevcut olup, ilkokul ve sağlık ocağı hizmet vermektedir. Kış aylarında 300-400 kişi olan nüfus yaz aylarında birkaç kat artmaktadır. Yaylada 10 yataklı belgesiz bir otel bulunmaktadır.

Kümbette Aymaç mesiresi ile Orman Bölge Müdürlüğüne ait Salonçayırı Ormaniçi Dinlenme Tesis, yörede aktivite çeşitliliği meydana getirmekte ve Giresun'daki günübirlik rekreasyon talebinin büyük bir kısmını Kümbet'e çekmektedir.

Aymaç Mevkii (mesiresi) Kümbet Yayla Merkezinin yaklaşık 2 km. kuzeybatısındadır. Her sene Temmuz ayının 2. Pazar günü Kümbet Şenliklerinin kutlandığı Aymaç Mevkii doğal güzellikler yönünden zengin, çevre manzarasına hakim bir tepedir.

Kümbet yaylasında orman kenarı günübirlik kullanım alanları düzenlenmesi yerinde olacaktır. Kümbet yaylasında ayrıca manzara seyir terasları, kır kahveleri, bazı spor sahaları ve bungalov tipi konaklama üniteleri ve kampingler yapılması günübirlik kullanım talebinin artması ve mevsimlik kullanım süresinin bir miktar artırılması için yararlı olacaktır. Kümbet yaylası bu tür kullanışlar için uygun bir fiziki yapıya sahiptir.

Bektaş ve Kümbet yayla grupları diğer yaylalara ulaşmak için yapılaşmaya müsait olup, diğer yüksek rakımdaki yaylalara ulaşmada bir üs olarak faydalanılabilir.

Kulakkaya Yaylası (Yavuzkema):

Giresun'a yaklaşık 45 km. mesafede bulunan yayla, 1500 rakımında ve ilginç doğa güzelliklerine sahip, Giresun'un eskiden beri en bilinen ve gidilen yaylasıdır. Giresun kent merkezinden itibaren Kayadibi'ne kadar 7 km. asfalt olan yol, devamı 36 km. daha düşük vasıflı

toprak olarak devam etmektedir. Yol üzerinde bulunan Desput Kayası ve suyu; doğal güzelliklere sahip Erimez Mevkii, Gelin kayası ayrı birer ilgi odağıdır.

Alçakbel Ormaniçi Piknik Alanında gününbirlik rekreasyon imkanı hemen yakınındaki Yavuzkema1 Bucağında da her türlü alışveriş hizmeti bulunmaktadır.

Kulakkaya; Kümbet ve Bektaş yay1larına oranla, hem daha düşük rakımı ve dolayısıyla daha uzun mevsimi, hem de daha kolay ulaşım mesafesinde bulunması nedenleri ile gününbirlik rekreasyon amacıyla daha yoğun bir kullanım talebi altında kalmaktadır. Bu nedenle, yaylada gününbirlik rekreasyon tesislerinin ve kamp imkanlarının geliştirilmesi yararlı olacaktır.

Melikli Obası Yaylası:

Kulakkaya'nın hemen yakınındaki Melikli Obası yaylası, çevresi ladin ormanları ile çevrili, orman gü1leri ve yabani açelyalarla bezenmiş çim sahaları ile güzel bir peyzaja sahiptir. Düşük vasıflı toprak yolu zaman zaman dağlardan küçük şelalelerden yaparak inen derelerle kesilir.

Yaylada gününbirlik piknik için gerekli yiyecekler temin edilebileceği gibi, 2 km. mesafedeki Yavuzkema1 yerleşmesinde sağlık ve PTT hizmetleri de bulunmaktadır. Organize tesis bulunmayan yayladan gününbirlik piknik amacıyla yararlanılmaktadır.

Sis Dağı Yaylası:

Giresun ili Görele ilçesinin sahile 40 km. mesafesindeki en büyük dağı olan Aladağ'ın en yüksek tepesi Alimeydan (Sis) Dağı 2182 m. yüksekliktedir. Ağaç yetiştirme sınırı üzerinde, çayır1ar ve kır çiçekleri ile kaplı, çok geniş bir alana yayılmış, küçük yay1alar topluluğundan meydana gelmiştir. Trabzon ve Giresun illeri sınır bölgesinde yer alan bu yörede Temmuz başına kadar karlar erimez. Bu gruba dahil Sispazarı Yaylası, Erikbeli turizm merkezinin 25 km. kadar kuzeybatısında yer alır. Sis Dağına Giresun Eynesil yakınlarından sahilden içeri giren yaklaşık 40 km.'lik stabilize köy yolu ile ulaşabilir.

Ham toprak yola sahip yaylaya sezonda vasıta bulmak mümkündür. Su ve elektriğin mevcut olduğu yaylada yaz aylarında bakkal ve kasap gibi hizmetler bulmak mümkünse de konaklama imkanı yoktur.

Her yıl Temmuz ayının üçüncü Cumartesi günü yapılan "Sis Dağı Şenlikleri" yöredeki çok sayıda köy ve obadan gelenlerin katılmasıyla kutlanır.

Sis Dağı Yaylasında Orman Bölge Müdürlüğünce tesis edilen 10 hektar alana sahip orman içi piknik alanı, günübirlik rekreasyona hizmet vermektedir. Sis Dağı “C statüsünde Milli Park” olarak korunmaya alınmıştır.

Anastos Yaylası:

Alucra ilçesinin güneydoğusunda yaklaşık 10 km. uzaklıkta bulunan yaylaya Kamışlı Köyü üzerinden ulaşılmaktadır. Elektrik, su ve telefona sahip olan yaylada yapraklı ve iğneli ağaçlardan oluşan karma bitki örtüsü ilginç bir peyzaj sergiler. Yayla yolunun iyileştirilmesi ve düzenli piknik alanı tesisi ile yaylanın Alucra’da daha iyi bir hizmet vermesi sağlanabilir.

Tamdere Yaylası:

Kümbet ve Bektaş Yaylalar grubu gibi, Tamdere yaylası da Dereli ilçesi sınırları içinde ve Giresun – Şebinkarahisar yolu üzerindedir. Asfalt devlet yolu ile ulaşılan Tamdere, Giresun’a yaklaşık 70 km. Şebinkarahisar ise 27 km. uzaklıktadır. Karayolu kenarında kalan muhafazalı bir vadi içerisinde bulunan yayla yerleşmesi, çiçeklerle bezeli çayırarla kaplı tepelerle çevrilmiştir.

Elektriği ve suyu bulunan yayla genellikle Şebinkarahisar yöresi halkı tarafından kullanılmaktadır.

Karagöl Yaylası:

Dereli ilçesinin güneybatısında; Giresun–Ordu–Sivas illerinin birleşme noktasına yakın bir konumdaki 3107 m. zirveli Karagöl Dağında bulunan; Karagöl krater gölü çevresindeki çayırarla kaplı alanlar, yörenin en meşhur yaylalarından birini oluştururlar. 3000m. üzerine çıkan rakım nedeniyle yazın bile kar ve buzun görüldüğü yaylada genellikle kuzu besiciliği yapılmaktadır. Ulaşım imkanları geliştirildiği takdirde gelecekte Bektaş Turizm Merkezinden yapılacak günübirlik turlar için bir cazibe merkezi olarak yararlanılabilir.

Diğer Yaylalar:

Yukarıda belirtilenlerin dışında, Giresun’da daha bir çok mahalli yayla bulunmaktadır. Genellikle hayvancılık ve diğer ekonomik faaliyetler için kullanılan yaylalardan yazık rekreasyon amacıyla da yararlanılmaktadır. Bu yaylalardan en fazla bilineni Bulancak ilçesinde Paşakonağı ve Sanalan, Dereli ilçesinde Çağman ve Isırganlı Yaylaları, Alucra ilçesinde Çakrak, Güllüce, Tohumluk, Seydişih, Aydın, Çamlı, Akyatak, Ağalikkıranı Yaylaları, Eynesil ilçesinde, Panayır, Kanatdüzü Yaylaları, Tirebolu ilçesinde, Kavraz, Ağaçbaşı Yaylaları, Espiye ilçesinde

Çalal, Günlük, Karadoğa, Karaovacık Yaylaları, Şabinkarahisar ilçesinde Kınık, Eğribel, Başyayla ve Tutak Yaylalarıdır.

Melik Obası, Sis Dağı, Anastos, Tamdere, Tamzara, Karagöl Yaylaları ve Yağlıdere vadisindeki yaylalardır.

1.2. YAYLA ŞENLİKLERİNİN DOĞUŞU

Yayla şenliklerinin temelinde Doğu Karadeniz Bölgesinde yaygın bir gelenek olan “OTÇU GÖÇÜ” yatmaktadır. Mısırların 20-30 cm. büyüdüğü zamanlarda aralarda sık biten kısımların araları 30-40 cm. açılacak şekilde sökülmesine “SIK KAZMA” dibindeki otların ikinci kez temizlenmesine ve fındık bahçelerindeki otların tırpan veya oraklarla biçilmesine de “OT BİÇME” denilmektedir.

Bu işlerde iyice yorulan ve işleri biten cenikliler (köy ve şehirlerde oturanlar) yorgunluklarını atmak ve eğlenmek için genellikle Temmuz ayı içinde yaylalara yaptıkları toplu gezi ve ziyaretlerine “OTÇU GÖÇÜ” denir. Zaman olarak mısır otunun alınması ile fındık toplamaya başlama arasında kalan 15-20 günlük süredir. Genellikle Perşembe ve Cuma günü yaylaya götürülecek yiyecek ve giyecekler paketlenir, yola çıkılır. Geçmişin getirdiği örf-adet gereği yolculuk sırasında pınar başlarında oyurulur. Yemekler yenir, içkiler içilir, türküler söylenir, horonlar söylenir.

Bu güzel geleneklerin kaybolmaya yüz tuttuğunun sezinlenmesi üzerine eski günlerin tekrar yaşanması amacıyla yayla şenlikleri düzenlenmeye başlanmış ve büyük ilgi görmüştür.

2. KÜLTÜR

Çeşitli medeniyetlere ait tarihi zenginlik ve kültür unsurları ile dolu olan Giresun ili; tarihi açıdan olduğu kadar, kültür bakımından da ilgi çekicidir. Amazonlar’dan Bizans’a; Kafkas’lardan Anadolu’ya, Selçuklulardan Osmanlıya kadar Dünya tarihine egemenliğini hissettirmiş olan medeniyetlerin Selçuklulardan Osmanlıya, izlerini görmek her yerde mümkün değildir.

Gerek Selçuklu ve Osmanlı döneminde, gerekse Cumhuriyet döneminde Giresun, Türk Kültür hayatına önemli katkılarda bulunmuştur.

Ancak, ilin coğrafyasının dağlık ve oldukça dik meyilli olması ulaşımı güçleştirmiş, ulaşım yetersizliği kültürel değerlerin ülkenin diğer bölgelerinde yeterince duyulmasını engellemiştir.

Yine aynı coğrafi sebepler, yerleşimi “dağınık ev” sistemine zorlamıştır. Tarımla uğraşan toplum, elverişli bulduğu araziye tarlaya çevrilmiş, evini komşusuna göre değil, tarlasına göre yerleştirmiştir.

Bu durum, insanların birbiriyle sıkı bir ilişki kurmalarını engellemiştir.

Sonuçta; ilçeler hatta birbirine yakın köylerde yaşayan insanların şiveleri oldukça büyük farklılıklar göstermiştir.

Şehirde yaşayan insanlar, köyleriyle devamlı ilişki içinde bulunduğundan, köylerde yaşatılan geleneklerin çoğu şehirlere de taşınmıştır.

3. GELENEKLER – ADETLER

Yöre halkı tarafından yaşatılan örf, adet ve geleneklerin çoğu oldukça eski tarihlere dayanır.

Her vilayetin veya her bölgenin olduğu gibi Giresun’un da kendine mahsus hususiyetleri, an’aneleri vardır. Bunları bildiğim ve tespit edebildiğim kadarı ile tanıtmaya çalışacağım.

Giresun’da her sene 6 Mayıs günü, Hıdırellez adıyla piknik günü olarak kutlanır. Halk yiyeceğini, içeceğini eğlence vasıtalarını alır. Kale’ye çıkar, şehire giriş ve çıkış yolları üzerindeki fındık bahçelerine gider. Mayıs ayı Giresun’un en iyi aylarından birisidir. Mart ve Nisan aylarındaki sis ve çigse çekilmiştir, yemyeşil yapraklar ve rengarenk çiçekler açılmış, etraf tatlı bir bahar havası kokmaktadır. Mayıs ayında, güneş fazla yakacak kadar sıcak değildir. Hele de birkaç gündür yağmur yağmamış ve yerler ıslanmamışsa o mevsimde kale olsun, fındık bahçeleri olsun oturulmakla, yatmakla, koşmakla doyulacak gibi değildir. Büyükler bile çocuklar gibi koşar, oynar, ip atlar o gün yemyeşil çimenler ve rengarenk çiçekler arasında. O günün en büyük hususiyetlerinden birisi ve aileler için en mühimi de içki içmiş, fazla keyiflenmiş kimseler, aileler arasına asla sokulmazlar Hıdırellez günü.

20 Mayıs günü, “Mayıs yedisi” adıyla Aksu deresi ağsındaki kumsal ve civarında mahalli panayır kurulur. O gün Giresun olduğu gibi bütün civar bölge de panayıra iştirak eder. Halk Mayıs Yedisi günü Hıdırelleze nispetle daha hareketlidir ve Hıdırellezdeki ağır başlılık yahut nezih eğlenme tarzı, Mayıs Yedisinde daha karışık bir havaya bürünür. Türlü satıcılar, içki içip nara atnlar, gezenler, koşanlar... Yollar arabalarla, deniz kayak ve motorla dolar; o havalinin görmediği kalabalık o gün Aksu ağzında toplanır. Aksu, Giresun edebiyatında da yer almış hatta Giresun folklorüne girmiştir. Mesela Giresunlu şair merhum Can Akengin’in

Kızlar kızlar şen kızlar
 Gülen itişen kızlar
 Kapiştınız gönlümü
 Pay ettiniz hırsızlar

Diye Aksu deresinde yıkanan kızlara yazdığı şiir, türkü halini almıştır ve radyodan sık sık dinlenmektedir. Yine şairin

Aksu derler adına
 Soğukmuş inadına
 İçenler sularından
 Erermiş muradına

Kıtası da Aksu'nun manevi cephesini tebarüz ettiren bir önem taşır.

Aksu için, şairin de yazdığı gibi, dertlere deva olur diye bir inanış vardır. 20 Mayıs günü, derdine deva bulamayanlar, evlenemeyenler, çocuğu olmayanlar ve bunlara mümasil işleri hallolmayanlar derenin denize döküldüğü yere (7) çift (1) tek taş atarlar ve deva bulacaklarına inanırlar. Giresun adası'ndan bahsederken anlatıldığı veçhile bu ada için Kral Mitridades ve kızına ait bir efsaneden bahsedilir; O efsaneye istinaden 20 Mayıs günü Aksu ağzına taş atanlar, dileklerinin tam olması veya inanışın bütün şartlarını yerine getirmek için kayıkla Adayı' da dolaşırlar. Bu inanış her ne kadar şehirli ve genç nesillerde hakimiyetini kaybetmişse de o gün inanışı yerine getiren bir çok köy halkını Aksu' da görmek mümkündür.

Giresun'un mahalli hususiyetlerini zikrederken kıyafet ve oyunlarından da söz açmadan geçmemek lazımdır. Zira bilhassa oyunları ile, oyunlarındaki hareket ve çeviklikle Giresun uşağı, nice ecnebilerin dikkatlerini çekmişlerdir. Bu oyunların Giresun ve kazalarında Horon, dik horon, Sallama, Karşılama, Çandır, metelik, bıçak oyunu, Tamzara, Efeler, Köroğlu; Çiftetelli, Yürüme gibi oldukça değişik nevileri vardır. Hepsi de hareketli olan bu mahalli oyunların her birinin ayrı ayrı kıyafetleri ve bıçak, tüfek gibi vasıtaları da vardır. Umumiyetle bağlama ile oynanır. (İleride yine bahsedilecektir.)

Kıyafetler bakımından Giresun bugün medeni giyinen bir Vilayettir. Fakat köylerde mahalli kıyafet hala yaşamaktadır. Bunların en tipiği olarak peştamal dikkati çeker. Köylü kadınlar bellerine peştamal bağlarlar, başlarını da peştamal örterler. Keşan peştamal, hali vakti yerinde olanların kullandıkları bir nevidir; onlar başlarına keşan peştamal örterler. Daha iyi

durumda olanlar ise başlarına şal örterler. Fakat bilhassa sahil köylerinde bu tefrik ortadan kalkmış ve manto giymeyen hanımların hemen hepsi altı peştamal, üstü şal olan kıyafetler gezmeye başlamışlardır. Manto ise oldukça benimsemiştir.

Erkeklerin kıyafetleri normaldir. Yüksek köylerde yanları yani cep hizaları kabarık, paçaları tozluk tipinde dar, külot pantolon giyilir. Başlarında kasket vardır. Bu pantolon tipi Alucra ve Şebinkarahisar da, iklimine uygun kaba kumaştan yapılan zıpka halini almıştır. Giresun' un en eski kıyafeti ise Giresun Gönüllü Alayından bahsederken yazdığımız gibi abazıpkadır. Umumi kıyafet tipine ilaveten bazı bölgelerde kadınların giydiği canfes, üç etek ve sırmalı çarşaf da orijinal kıyafetlerdir. Giresun da "çarşaf" denilen ve eskiden hanımların tek "yol" gezme kıyafetlerini teşkil eden kıyafet, halen, hiç denecek kadar az kullanılmaktadır; o da köylerde.

Giresun köylerinde erkeklerin giydiği ayakkabıya çabıla denir; bunların altları çivili olur. Bu çivi, "kabara" denilen özel bir çividir. Dağ köylerinde de çarık denilen bir ayakkabı giyilir. Çarık, hayvan derisinden yapılır.

Giresun un mahalli hususiyetlerinden bahsederken orijinalitesine istinaden evlenmenin şekli yönünü de zikrederim.

Aslında Giresun' da evlilik müessesesi, medeni Türkiye' nin anlayışı çerçevesindedir. Bu anlayış, birkaç yüksek köyde, tek tek görülen "çift evlilik" usulü ile bozulmakta ise de bunların adedi gittikçe azalmaktadır.

Çift evlilik' de koca, nikahlı karısından başka bir evlilik daha yapar, bu evlilik İmam nikahı ile tescil edilir, gizlidir. İkinci karıya, birincinin " kuması" denir. Kocanın otoritesi veya zaafına göre değerlendirilmek üzere bunların ikisinin de aynı evde oturmaları görüldüğü gibi ayrı ayrı evlerde oturdukları da vakidir. Fakat işaret ettiğimiz gibi, evliliğin medeni anlamını bozan bu tatbikata, yüksek köylerde ve çok az sayıda rastlanmaktadır.

Giresun' da evlenmenin şekli yönü, bilhassa köylerde orijinaldir.

Geleneksel olarak "görücü gitme" ve "kız isteme" usulleri şehirlerde de mevcuttur.

Aile büyüklerinin, oğullarına munasip buldukları kızlar, erkek tarafının büyüklerince kız evi ziyaret edilmek sureti ile görülmeğe gidilir. Buna "görücü gitme" denir. Yahut kız, tanınıp bilinmektedir; o takdirde görücü gitme, usul bakımından yani işin ciddiyetinin ilk adımı olması hesabı ile yapılır. Gelin namzedi kız, görücü huzurunda misafirlere hizmeti bizzat yapar, misafirlerin yanında oturur, görücüler tarafından konuşmağa mecbur edilerek konuşturulur ve her bakımdan tetkike tabi tutulur.

Giresun' da kız alıp vermeler, eskiden, umumiyetle aynı sülale içinde yapıldı; bilahare bu sıkı çerçeve aşılarak aynı seviyedeki sülalelerin birbirlerinden kız alıp vermeleri mümkün

olmuştur. Bu gün ise, tamamen unutulmamak kaydı ile bu an'anelere körü körüne riayet mecburiyeti, medeni bir anlayışa inkılap etmiştir.

Anadolu'nun bir çok yerlerinde tatbik edilen "başlık" usulü, Giresun'da hemen hemen yok gibidir. Ama hali vakti yerinde olan kayınpeder, altın takabilir; lakin, dediğimiz gibi, bunlar kız almanın değişmez şartları, yahut manileri değildir. Ne var ki altın ve bilhassa hasır bilezik takma, gelinin muhitine karşı en çok kıymet ifade eden bir ölçü; denilebilir ki, güç şartlar altında dahi tatbiki beklenen, bir usuldür.

Görücülük formalitesi tamamlandıktan sonra "kız isteme" safhasına girilir. Yine aile büyükleri, kız evine, kız istemeğe giderler.

Giresun'un özelliği tamamen mahfuz yemekleri arasında ilk akla gelen, pancardan yapılma yemeklerdir. Pancarın çorbası, dible'si, döşeme'si, dolması yapılır ve bu sebze, halkın en çok yediği bir nevidir.

Pancardan başka, köylerde ilkbaharın yabani sebzeleri olarak çalıçiçek, menevcen, kaldirik, sakarca ve sırgan (ısırgan) gibi bitkilerden de yemek yapılır. Bunlar, tamamıyla mahalli bitkilerdir. Çalıçiçek dağ bitkisidir; küçücük ağaçlarda olur, çorbası yapılır, hafif ekşimsi tadı vardır. Menevcen'e diken ucu da denilir. Bu, bir diken nevi bitki olan menevcenin ucundaki körpe kısmıdır. Yumurta ile muhlaması yapılır, lezzetli bir yemek olur. Kaldirik de orman bitkilerindendir. İlkbaharda olur. 8-10 santim uzunluğunda ince bir sap (gövde) üzerinde geniş bir yapraktan ibarettir. Bir kökte birkaç gövde birden olur. Körpe iken toplanan gövdeden yaprak kısmı atılır, sap kısmı yenilir. Kızartması, kavurması ve sirkelisi yapılır. Sakarca, sarımsak tipinde ve büyüklüğündedir. Toprak altında büyüyen baş kısmı yenilir. Yemeği, hafif dikenli gibi ağzı gıdıklar. Isırgan, ince dikenli bir bitkidir; iyice ezilip yemeği yapılır.

Bunlardan başka Giresun'un darı çorbası da meşhurdur. Birisi fırın darısı, diğeri gün darısı olmak üzere mısırdan iki nevi çorbalık ayrılır. Bilhassa fırın darısı, kalın öğüten değirmenlerde öğütüldükten sonra çorba yapılır. Bazı köylerde darı çorbasının yoğurt veya ayranla karıştırılarak yenilmesi, adettir.

Giresun'da bir de kabaklı çoraba yapılır. Kara kabak denilen kabak nevinden yapılan çorbanın içine fasulye v.s. konulur, lezzetli bir orijinal yamak olur.

Bu arada balık nevine mutlaka temas etmek gerekir. Fakat Giresun'da yetişen balık türleri ilerde yazılacağından ve hem de balık, münhasıran Giresun'un yemeği olmadığı için bahsedilmiştir.

Ancak şunu ilave etmek gerekir ki yukarda saydığım mahalli yemeklerin çoğu, şehirde dahi yenilmez, dolayısıyla turistlere ikram edilmemektedir.

Türkiye çapında mukayese edecek olursak Giresun'un en nefis tatlısı, tel kadayıftır.

Giresun, folklor bakımından zengin bir bölgedir. Dolayısıyla bu konunun ayrıca tetkiki gerekir ve şarttır. Esasen bu konuda bir çok tetkikler yapılmış, Ankara radyosunun folklor ekibi, Giresun'dan bir çok türküleri tetkik edip radyo repertuarına almıştır.

Giresun'da halk müziği, Orta Anadolu ve Doğu Karadeniz musikilerinin tesiri ve bir de her ikisinin karışımından doğmuştur denilebilir.

3.1. YILBAŞI

Her yıl Miladi takvime göre Mart ayının 14'ünde yılbaşı tutulur. O sabah erkenden kalkılır, deniz veya nehirden su alarak eve gelinir. Sağ ayak ile eşikten geçilerek eve girilir. Su evin dört bir tarafına serpilir. Eğer hayvanlar varsa, onların da üzerine serpilir. O gün uğursuzluk getirir düşüncesiyle evine misafir kabul etmez. Ancak ayağı denenmiş biri varsa, o eve çağrılır. Gelen kişi sağ ayağını içeriye atar."eni yılınız hayırlı olsun, Mart'ınızı bozuyorum" der. Gece evde ısırgan veya puaça pişirilir. İçine yeşil boncuk atılır. Bunları yerken boncuk kimin ağzına gelirse o yıl bu şahıs ekine başlar. Aile içerisinde bol rızıklı kabul edilir.

Yine Mart'ın 14'ünde gün tutulur. Mart'ın 14'ü, 15'i, Nisan'ın 16'sı, Mayıs vb. aylar olarak adlandırılır. O günlerdeki havanın durumuna göre o ayların nasıl geçeceği hakkında fikir yürütülür.

3.2.HIDRELLEZ:Mayıs ayının 6'sı geldiğinde, o gün Hızır ve İlyas Aleyhisselamların biraraya geldiğine ve kış aylarının bitip, özel günlerin geleceğine inanılır. Yine akşamdan üç-beş genç kız niyet tutarak, bir gül ağacının dibine yüzüklerini gömerler . Sabahleyin mani okuyarak onları çıkarırlar. Söylenen maninin anlamına göre talihlerini denerler:

Fındık kırdım iç ettim

Yaylalara göç ettim

Yarım senin yüzünden

Ben bu canı hiç ettim.

3.3. MAYIS YEDİSİ (AKSU ŞENLİKLERİ):

Her yıl Mayıs ayının 7'si (miladi 20 Mayıs) kutlanır. Şehir ve kırsal kesimlerden sabahleyin erken kalkıp, yanlarına yiyecek ve içeceklerini de alan halk Giresun'un doğusunda bulunan Aksu deresinin deniz ile birleştiği yerde toplanırlar. Burası bir panayır yerine dönüşür.

İnsanlar, özellikle hastalar, dertliler, çocuğu olmayanlar, dilekleri olanlar Aksu deresinin kıyısına vararak bir dilek dileyip, yedi çift bir tek taşı suya atarlar.

1997 yılına kadar “MAYIS YEDİSİ” adıyla sürdürülen törenler bu tarihten sonra alınan bir kararla “AKSU ŞENLİKLERİ” adını almıştır. Böylece ülke çapında yapılan şenlik etkinlikleri çerçevesine katılımımız sağlanmış oldu.

Şenlik faaliyetlerini 1981 yılında Giresun Belediyesi üstlendi. 1984 yılında evrenselliğe açılışla “GİRESUN AKSU KÜLTÜR VE SANAT FESTİVALİ” adıyla şenliklere anlam kazandırıldı. 1992 yılı başında alınan yeni bir kararla daha geniş kitlelerle sosyal ve kültürel ilişkilerin sağlanması ve sürdürülmesi amaçlanarak adının “ULUSLAR ARASI KARADENİZ GİRESUN AKSU FESTİVALİ” olması kabul edildi.

Festivalin özünde canlılık, üreme ve doğaya egemen olma kaygısıyla yaşamın sürdürülmesi olguları vardır. İnsan, hayvan ve bitkilerden oluşan yaşamı sembolize eden kadındır. Yaşam doğum olduğuna, doğum da kadınlarla gerçekleştiğine göre kadın; üremenin sembolü sayılır ve saygı görür. Toprak da kadın gibi dişidir. Doğurmaya hazır hamile kadın gibi baharda canlanır, yazın ürün verir. Yani an olur. Bu bakımdan toplumun doğurganlığı ile toprağın bereketi aynı şeylerdir.

4000 yıllık geçmişin kültür mirası olarak günümüze ulaşan törenlerde; bahar, bereket ve döllenme olguları, özellikle canlandırılır. Törenlerin özünde şamanizm gelenekleri ile Anadolu kültürü hakimdir..

Törenler üç ana bölümden oluşur;

1- Sacayaktan geçme geleneği;

Soyun sürdürülmesi kültürüne dayanır. Çocuğu olmayanlar, dilekte bulunarak, üç kez sacayaktan geçerler. Üç kutsal sayılan bir rakamdır. Sacayak ana rahminin simgesidir.

2- Dere taşlama geleneği;

İlkbahar, doğanın hayat bulduğu mevsimdir. Doğanın getirdiği canlılık ve yaşama zevkiyle insanlar da kötülüklerden arınmak gereğini duyarlar. Aksu Deresinin denize döküldüğü yerde toplanan insanlar “DERDİM BELAM DENİZE” diyerek, yedi çift, bir tek taş atarlar. Yedi kutsallığı olan rakamdır. Tek taş, dileğin yerini bulması için atılan sonuncu taştır.

3-Adanın Etrafını Dolaşma Geleneği;

Soyun sürdürülmesi inancıyla yapılan sacayaktan geçme geleneği, Adanın etrafının dolaşılmasıyla tamamlanır. Ada turu, Hamza Taşının önünde başlar, yine Hamza Taşının önünde son bulur.

Törenlerdeki amaç; ocağın kutsallığı ve soyun sürdürülmesi, dertlerin, belaların denize atılması, mistik güç kazanmak arzusu; döllenmenin bu mevsimde başlaması ve toprağın bereketlenmesinin en belirgin şekilde Mayıs ayında görülmesiyle yapılan törenlerle yepyeni bir yaşama başlamanın mutluluğu, hiçbir fark gözetmeksizin bütün insanlarla paylaşır.

Giresun merkez ilçesinde yapılan kutlamaların benzerleri Tirebolu, Bulancak gibi ilçelerde de eskiden yapıldı. Hatta Ordu, Ünye ve Fatsa gibi Karadeniz' in diğer yerlerinde de Mayıs yedisi geleneğinin sürdürüldüğü ifade edilmektedir. Yukarıda açıklamış olduğumuz Giresun Mayıs yedisi geleneğinin içindeki motiflerin Türklerin eski dönemlerindeki inanç yapısında mevcut olduğu birçok kaynakta yer almıştır. Eski Türk inancına göre her dağın, her pınarın, göl ve ırmakların, ağaç ve kayaların "izi" (sahipleri) vardır. Su üzerinden atlama, birbirine su serpme, Nevruz' da soğuk su ile yıkanma, yeni gün suyu ile yüz yıkama, hayvanları sulama, su dolu ana motifi bu eski Türk inancının devamlılığını göstermektedir. Azerbaycan Türklerinde Ergenekon (Nevruz) bayramı kutlamalarında su başı adetleri vardır. Gün doğmadan su başına gidilir. Buradan yeni su alınır. El yüz yıkanır, niyet tutan kızlar suyun üzerinden "Atıl, matıl Çarşamba, bahtım atıl Çarşamba" tekerlemesini söyleyerek atlarlar. Su başına giderler yedi küçük taş alarak su kabının dibine koyarlar. Yedi taş evin çeşitli yerlerine konulur. Giresun ve yöresinde Mart (Miladi 14) ayının birinde denizden, yoksa ırmaktan ve ayrı ayrı üç çeşmeden su alınır. Bu sudan evin çeşitli taraflarına serpilir. Bu sırada "Mart içeri, dert dışarı" sözleri söylenir. Bu sudan bir miktar içilir veya yemeğe karıştırılır. O gün eve yabancı alınmaz, uğursuzluk getireceği düşünülür. Bu nedenle bilinen bir çocuk eve alınır. İçeri alınan çocuğa tatlı ikram edilir.

Sonuç olarak; Giresun Mayıs yedisi geleneğindeki Hamza taş inancının, Türklerdeki taş ile ilgili inançlar bütünlüğü içinde ele alınması gerekir. Hemen hemen aynı motiflerin işlenmiş olduğu açık olarak görülmektedir. Giresun' daki Hamza taş ile, Azerbaycan' da ki kutsal taşların, Türkistan' da ki, taş Hoca' nın hiçbir farkı yoktur. Bu nedenle Mayıs yedisi geleneğinin kökenini eski Türk inanç ve geleneklerinde aramamız en doğru ve ilmi yoldur. Kültürümüzün sağlam ve gerçekçi zeminlere oturtulması geleceğimiz açısından da önemlidir. Eski Türk inançlarının günümüze ulaşan unsurlarından en önemlileri de adak adadığımız yerler ve bu yerlerde sürdürülen anonim pratiklerdir. Adak yerleri ve kültürel sahamızdaki önemi, ayrıca incelenecek kadar geniş bir yekun arz etmektedir.

Mayıs yedisi geleneğini bütünüyle ele aldığımızda Türklerde bahar bayramı; suyun, ocağın ve taşın kutsallığı inancıyla bütünleştiğini görmekteyiz.

Giresun'da Mayıs Yedisi Geleneğinin Tarihi Kökeni

Giresun'da her yıl yapılan Mayıs yedisi (20 Mayıs) kutlamaları eski Türk geleneklerine dayandırılmaktadır. Türk dinler tarihi ve inançlarından kutlu kaya ziyaretleri ve su kültürü ile ocak kültürü önemli yer tutmaktadır. Eski Türk inançlarında olduğu gibi günümüz Anadolu, Balkan ve Orta Asya Türklerinde bu gelenekler hala yaşamaktadır. Bu konuda 1993 yılında Kırgızistan'da saha araştırması yapan Fırat Üniversitesi Öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Ali Berat Alptekin, Mayıs yedisi geleneğine benzer geleneğin Kırgız Türkleri arasında yaşadığını, Issık Gölü kenarında uyguladıklarını Giresun'da vermiş olduğu bir konferansta (1994) belirtmiştir.

Mayıs yedisi geleneği ile Türk kültüründeki su, ocak ve taş ile inançları ayrı ayrı değerlendirdiğimizde aynı karaktere sahip olduklarını, aynı motifleri işlediğini görmekteyiz.

3.4. DÜĞÜN TÖRENLERİ

Giresun'da yapılan düğün törenleri çok görkemli geçer. Köylerde çalgılardan, oğlan evinde erkek ve kadınlar, kız evinde ise çoğunlukla kadınlar düğün yapar.

Çarşamba günü gecesı gelinin eline kına yakılır. Bu geceye "kına gecesı" adı verilir. Kına gecesinde çalgı eşliğinde bir kadın ortaya çıkarak, hem çalar, hem de verilen bahşışleri veren kişilerin künyesiyle birlikte okuyarak alır. İlk bahşışı kızın anası verir. Eğer vermeyecek olursa, manilerle bu durum anlatmaya çalışılır.

Anasından sonra sırasıyla yakın akrabaları ve davetliler tarafından bu şekilde hediye toplanır. Bundan sonra gelinin eline genç kızlar tarafından kına türküsü söylenerek kına yakılır.

Gelinim, kadını

Kınam kutlansın

Yar elim yoldaşım, yüzün ak olsun

Yar eli yoldaşın yüzüne dursun

Sen bu eve gelmezsin

Gelirsen duramazsın

Babam evi diyemezsin

Kınadan sonra genç kızlar ve gelinler sabaha kadar ud veya gelin eşliğinde şarkı ve türkülerle oynayıp eğlenirler. O gece kız evi erkek evine “baskına” gider. “Konak girmek” diye söylenen bu baskın, kız evi tarafından varsa kızın ağabeyi veya kardeşinin önderliğinde gece erkek evine gitmeleridir. Erkek evinde bir heyet davul zurna veya kemençeyle yollarına çıkarlar, alıp düğün evinde hazırlanmış yerlere götürürler. Burada yemekler yenir, içkiler içilir.

Perşembe günü gelin alma günüdür. Yine genç kızlar hep bir ağızdan gelin ağlatma türküsü söylerler.

Çevirdim eteğimi soktum belime

Ayrılık yollarını aldım elime

Küçücük bacımı anam koydu yerime

Babamın bacası anam kabaca tüter

Bir lokma ekmeği burnumda tüter

El kadar ekmeği olsa bana yeter

Gelinlikle öğleden sonra erkek evi kalabalık bir şekilde davul-zurna veya kemençe ile kız evine gelin almaya gelir. Gelin, yakınları ile vedalaşır. Kaynana evin kapısından içeriye giren gelinin başından buğday veya para atar. Yine kaynana evin kapısına iplik bağlar. Gelin bu ipliği kırarak eşikten içeriye girer. Bazı yerlerde eşik üzerine su testisi konur. Gelin su testisini devirerek içeriye girer. Mutfakta kaynana gelinin eline bir kepçe verir. Gelin bir tencere içinde bulunan yemeği bu kepçe ile karıştırır. Daha sonra damat gelini yanına alarak arkadaşları ve akrabaları ile kaynanasına “yumurta yemeğe gider. Sofralar kurulur. Yemekte sofraya ağzı kapalı bir tabak ortaya konur. Bunun içinde pişirilmiş yumurta vardır. Misafirler biraz şakalaşır. Ve birisi tarafından tabağın kapağı alınarak bahşişi ile servis yapana verilir.

Eskiden şehirlerde yeni gelin kırk gün dışarıya çıkarılmaz. Buna kırklama denirdi. Günümüzde bu geleneklerin çoğu yok denecek kadar azalmıştır.

3.5. DOĞUMLA İLGİLİ GELENEKLER

İlde doğumla ilgili boşananlar genelde ortadan kalkmıştır. Ama yine de, kısırlığı gidermek için buğuya, kızgın kiremite, ya da taşa oturulduğu, koca karı ilaçlarından medet umulduğu görülmektedir.

Gebenin sağ yanı, sol yana göre daha ağırsa erkek, sol yanı ağır, karın yayvan, yüz lekelenmiş ise kız çocuğu olacağı inancı kimi çevrelerde yaygındır. Bu inanca göre, karnın çatallaşması ikiz çocuk olacağına işarettir. Gebe kadın el değirmeni çevirirse çocuğun şaşı gözlü olacağı, Hıdırellez'de sandık kapağı açarsa yarık dudaklı doğacağı düşünülür. Doğumdan sonra göbek bağı genellikle toprağa gömülür. Kimi kez çocuğun beşiğine bağlandığı ya da beşiğin altına konduğu da olur. Kırk basmasından korunmak için kırk içindeki iki kadın görüşmek durumunda kalırsa; ellerine birer iğne alarak karşı karşıya geçer ve üç kez eğilir, kalkar, ellerindeki iğneleri birbirlerinin yakasına takarlar.

3.6. GİYİM VE BESLENME GELENEKLERİ

Bugün kent merkezi ile kıyı bölgelerde çağdaş giysiler benimsenmiş durumdadır. Bunun dışında kalan yörelerde ise geleneksel giysiler yaygındır.

Geleneksel giyimde aileler, tipik Karadeniz giysisi olan aba zıpka giyerler. Başta siyah başlık, üstte aba ve yelek, altta zıpka, altına körüklü çizme giyilir. Aksesuar olarak gaydanlık, hamaylı, çerkez kayışı, sundurma, barutluk ve yağdanlık takarlar. Erkek giyimini, çerkez kayışına takılan kama ve tabanca tamamlar.

Oyalı yaşmak ya da çember, peştamal, entari-hırka, yün-şal ve kara lastik günlük kadın giyimini oluşturmaktadır. Özellikle peştamal günümüzde de vazgeçilmeyen bir giysidir. Giresun'da takı olarak beşi birlik, hasır bilezik, altın tepelik kullanılır.

BESLENME

Kent beslenmesinde balık, mısır ve karalahananın çok önemli bir yeri bulunmaktadır. Giresun'da fasulye, karalahana gibi sebzeler kurutularak ya da tuzlanarak kışa saklanmaktadır. Bunlar kış aylarında ya "mıhlama" adıyla kavru olarak sıcak değerlendirilmekte ya da diğer kışlık yiyeceklerle türlü yapımında kullanılmaktadır.

Kiraz ve yağsız peynir tuzlanarak kışa saklanırken; kimi balıklar da tuzlanarak yaza saklanır. Pancar çorbası, mısır dolması, pancar diblesi, kiraz tuzlaması, fasulye turşusu, ısırgan yağlaşı ve mısır ekmeği şehrin özgün geleneklerinin başında gelir.

Mısır dolması

Malzeme: Mısır unu, maydanoz, soğan, karabiber, sade yağ, karalahana ve tuz. Çekilmiş mısır unu yeterli ölçüde suyla tencerede karıştırılarak pişirilir. Suyunu çekmesi beklenir. İnce doğranmış soğan, karabiber, maydanoz ve tuz eklenerek karıştırılır. Yağın yarısı

eritilip ilave edilir. Hazırlanan iç, ayıklanıp haşlanmış lahana yapraklarına sarılır, tencereye dizilir. Üstüne yeteri kadar su konur ve hafif ateşte pişirilir.

Ateşten indirilmeden önce kalan yağ kızdırılır ve üzerinde gezdirilir. İsteğe göre üzerine yoğurt konabilir.

Karalahana Diblesi

Malzeme: Karalahana, pirinç, sade yağ, tuz ve su. Yıkanmış karalahanalar ince ince kıyılır. Bir tencereye bir kat karalahana, bir kat pirinç ve doğranmış soğan konur. Üst kısmına lahana yerleştirilerek tuzlanır ve üzerine su eklenip iyice kapatılır. Sonra ateşe konur. Ateşten indirilmeden önce karıştırılır ve kızgın yağ eklenir.

Hamsi Böreği

Malzeme: Hamsi, pirinç, zeytinyağı, maydanoz, soğan, karabiber, şeker, kuşüzümü, mısır unu. Hamsi ayıklanır. Kılçıkları çıkarılır. Pirinç haşlanır, suyu çözülür. Pirince kıyılmış maydanoz, soğan, karabiber, şeker, kuru üzüm, tuz ve yağ eklenerek karıştırılır. Kalan yağın yarısı bir tepsiye konarak kızdırılır ve balıkların yarısı una bulanarak tepsiye aralıksız dizilir. Hazırlanan pirinçli karışım üzerine eklenir. Bu iki kat olabilir. Hazırlanan tepsi fırında yarım saat pişirilir.

3.7. HALK OYUNLARI

İlimizde iklim şartlarının ve tabiatın çok sert olmadığı bilinmektedir. Yöresel olarak daha çok denizle beraber yaşamayı öğrenmiş, sırtını dağlara vermiş ve toprağını da işlerken fındığa büyük yer ayırmıştır. Bu yaşam tarzı geleneklerini ve yöresel davranışlarını etkilemiştir. Bu yöre insanları ne fazla sert, ne de fazla yumuşak figürlere yer vermişlerdir. Bu yörenin kendine özgü halk oyunlarının oluşmasında büyük etkendir. Oyunlar genellikle hareket ve çeviklik içermekle beraber kadın ve erkeğin beraber oynadıkları bölümde, erkeğin kadına karşı olan saygısından dolayıdır ki, erkek figürleri kız figürleriyle aynı esneklik ve yumuşaklığa kadar düşmektedir. Fakat oyunlar kazaların bulunduğu yörenin karakteristik özelliğini de içine alarak farklı şekillerde icra edilmektedir. Bu farklılık kostümlerini bile etkilemiştir.

Oyunlar kendi içerisinde oyun oyun ayrılmakta ve her oyun kendine özgü bir isimle anılmaktadır. Horon, dik horon, sallama, karşılama, çandır, metelik, bıçak oyunu, tamzara, çiftetelli gibi isimler almışlardır. Hepsi de hareketli olan bu oyunların her birinin ayrı ayrı figürleri vardır.

Gifsad (Giresun Folklor ve Sanat Araştırmaları Derneği)

1989 yılında kurulan, ilin folklorik zenginliğini tanıtmaya çalışan bu dernek günümüze kadar oldukça başarılı çalışmalar yapmıştır.

Yurt içinde ve dışında katıldığı yarışmalarda önemli dereceler alan folklor ekipleri, ilin kültürel ve folklor zenginliğini artırmak yönünde araştırmalar da yapmaktadır.

3.8. ADAK YERLERİ

Giresun adak inanç ve pratikleri halk arsında yoğun olarak yaşatılmaktadır. Yapılan incelemeler Giresun halkını tahsilli-tahsilsiz, fakir-zengin, genç-yaşlı, her zümreden insanın bu mevzuda duyarlı olduğunu göstermiştir.

Giresun'daki adak yerlerini iki gruba ayırmak gerekmektedir. Bu gruplardan ilki "Kutsal Kültürlere Bağlı Adak Yerleri", ikincisi ise, "Evliya Kültürüne Bağlı Adak Yerleri"dir. İlk gruba dahil olan adak yerleri eski Türk inancı kültürüne bağlı olarak yaşatılarak bugüne ulaşmışlardır. İkinci grup adak yerlerinde veli kültü özelliği belirgindir. Anadolu'nun Türkleşmesi süreci içerisinde, İslam-Türk sentezi mefkuresiyle cihat eden kolonizatör Türk dervişleri zamanla halk tarafından kendileri ile Allah arasında bağ kurulmasında birer köprü olarak telakki edilmişlerdir. Böylece adı tarih sayfalarında yer alan akıncı, derviş, alperen ve gazilerle, adına hiçbir yerde rastlanılmadığı halde varlıklarına ve güçlerine inanılan bir takım kimselerin türbe ve mezarları birer adak yerine dönüşmüştür.

İkiz Taşlar Adak Yeri:

Giresun'un Tirebolu ilçesinde sahile çok yakın bir mesafede denizin ortasında bulunan iki büyük kaya parçasıdır. Özellikle 20 Mayıs Bahar Şenlikleri esnasında çevresi kayıklarla dönülerek dilekler dilenmektedir.

Karagöl :

Giresun'un Dereli ilçesinin güneybatısında Giresun-Ordu-Sivas illerinin birleşme noktasına yakın bir konumda 3107 m. zirveli Karagöl dağında bulunan Karagöl bir krater gölüdür.

Dilekleri olanlar Karagöl'e yaklaşıp gölün sularında yüzlerinin aksini görmeye çalışırlar. Yoğun sisin hemen her zaman kapladığı gölün yüzeyi eğer dilek gerçekleşecekse dağılmaktadır. Yine sularında yüzünü gören kimse cennetlik kabul edilir.

Kulakkaya Yaylası Düzlüğü:

Kulakkaya yaylasının piknik ve dinlenme yerlerinden birinde toprağının şifalı olduğuna inanılan bir mahal vardır. Bu mahalde yetişen yosun, kum ve ağaç köklerinin çeşitli hastalıklara şifa olduklarına inanılır. İnsanlar buraya çeşitli hastalıklardan kurtulmak maksadıyla gelip, adak adamaktadırlar.

Sevda Yolu:

Giresun Kalesi'nin içinde kaleyi ikiye bölen, artık harabe haline gelen, ancak tarihi özelliğini muhafaza edebilmiş, surların kuzey doğu tarafında geçiş için açılmış bir oyuk vardır. Oyuğun çevresi taşlarla örülerek bir kapı haline getirilmiştir. Kapıyı geçtikten sonra kuzeye doğru yaklaşık 200 m.lik yan yana iki kişinin yürüyebileceği patika bir yol bulunmaktadır. Halk arasındaki inanca göre, bu kapıdan birbirini seven iki kişi bir dilek tutarak geçip, patike yolu yürüyerek katederse dilekleri kabul olmaktadır.

Yokuşbaşı Adak Yeri:

Giresun'un Tirebolu ilçesinde, İstiklal Mahallesi adı verilen yerdir.

Şeyh Yakup Hanife Türbesi:

Giresun-Dereli ilçesi yolu üzerinde 10 km. ilerledikten sonra ulaşılan, merkeze bağlı Tekke Köy' de bulunmaktadır.

Seyit Şeyh İdris ve Şeyh Piraziz Türbeleri:

Giresun'un Piraziz köylerindeki türbelere hemen her yerden çeşitli dert ve dilekler için gelinmektedir. Her iki türbenin ziyareti de mecburi sayılmaktadır.

Tepeköy Adak Yeri:

Giresun-Görece ilçesine bağlı Tepeköy'de bulunan bu yer Giresun.'da ilgi gören başka bir adak yeridir.

Pamuk Dede:

Çavuşlu Beldesi, Beyli mahallesinde bulunur.

Seyyid Vakkas Türbesi:

Şehir merkezinde Cumhuriyet İlköğretim Okulunun karşısındadır.

Şeyh Aziz Hüseyin Baba Türbesi:

Keşap Yolağzı Köyü Cingiren Mahallesindedir.

Gülbahar Hatun Tekkesi:

Yağlıdere Tekke Köyünde bulunmaktadır.

Hacı Mustafa Hz. Türbesi:

Dereli ilçesi kızıltaş Köyünde bulunmaktadır.

Akkaya Köyü Camii:

Dereli ilçesi Akkaya Köyünde bulunmaktadır.

Hasan Şeyh Türbesi:

Giresun Şebinkarahisar ilçesi, aynı adlı köyde bulunmaktadır.

Seyyid Mahmut Çağırğan Veli Türbesi:

Alucra ilçesi, Boyluca Köyünde bulunmaktadır.

Şeyh Keramet'in Türbesi:

Merkez Boztekke köyünde bulunmaktadır.

Giresun Adası

Kıyıda bir miktar açıktaki olan Giresun adası, Karadeniz' in tek adası durumundadır. Bir rivayete göre bu ada, kentin güneydoğusunda yer alan ve görünümü bir kartal gagasını andıran Gedikkaya' dan kopan bir parçanın denize yerleşmesiyle oluşmuştur.

Giresun adasının alanı 40.000 metrekare dolayındadır. Kent ve yöre halkının gezinti yerlerinden olan adada duvar kalıntıları bulunmakta, yaz aylarında mavi turlar düzenlenmektedir.

Adada özellikle yoğun sandal ağaçları ve martı çokluğu dikkat çekmektedir. İl Çevre Koruma Vakfınca adanın tabii hali korunarak yeniden düzenlenmesi ve temizlenmesi çalışmaları sürdürülmektedir.

GİRESUN KALESİ

Kenti ikiye bölen yarımadaanın en yüksek yerindedir. 500 m' lik parke ve beton bir yol ile ulaşılmaktadır.

Kalenin M.Ö.2. yüzyılda Pontus Kralı 1. Farnakes tarafından yaptırıldığı sanılmaktadır. Sur ve saray kalıntıları hala ayaktaadır. Kale çeşitli yerlerinde, oyulmuş taş mağaralar ve tapınak örenleri bulunmaktadır.

Giresun Kalesi İç ve dış kale bölümleri olarak incelenebilir. Kente egemen tepe üzerindeki iç kalede saray kalıntısı vardır. Aristoteles, Neofitos, Giresun Eyaleti adlı yapıtında burayı yüksek duvarlı, savunması iyi, alınması güç bir kale olarak tanımlamaktadır. Güneybatıdan başlayan kale duvarları kenti çevreleyerek kuzeydoğuya uzanmaktadır. Büyük kaba taşlardan örülmüş surların bir bölümü günümüze kadar gelmesine rağmen yıkık bir haldedir. Yine Neofitos' un yazdığına göre tepenin batısında ki kayalarda küçük bir at kabartması vardır. Bunun Ayios İlyos' un gömütü üzerinde bulunduğu söylenmektedir. Daha aşağıdaki kayada görülen Bizans yazısında burada küçük bir kilisenin bulunduğu bildirilmektedir. Kalenin kuzeyinde çok büyük mağara sığınakları vardır.

Kurtuluş Savaşında büyük yararlılıklar⁵ gösteren ve Atatürk' ün koruma komutanlığını yapan Gazi Osman Ağanın (Topal) mezarı Kale' dedir.

3.9.KİLİSELER, MAĞARALAR, TARİHİ YERLER, KÜTÜPHANELER VE EL SANATLARI

KİLİSELER

Kentte iki kilise bulunmaktadır. Her ikisinde 18. yy' dan kalmadır. Sokakbaşı Gogora Mevkiinde bulunan kilisenin mülkiyeti özel idareye ait olup, müze olarak kullanılmaktadır. Çınarlar Mahallesinde ise çocuk kütüphanesi olarak hizmet vermektedir.

SEYYİD VAKKAS TÜRBESİ

Kapu Mahallesinde bulunan 19. yy' dan kalma bir türbedir. Fatih Sultan Mehmet zamanında ve Giresun'un alınması sırasında büyük yararlılıklar gösteren ve yapılan çatışmalarda şehit düşen Uç Beyi Seyyid Vakkas' a aittir. Seyyid Vakkas 15. yy' da yaşamasına rağmen, türbesi 19. yy' da yaptırılmıştır.

MERYEMANA

Askerlik Şubesi arkasındaki eski Lonca yolu üstünde bulunmaktadır. Hristiyanlığın ilk yayıldığı yıllardan kalma bir kaya tapınağıdır. Panaia ve Surp Sarkis adlarıyla bilinen ve üç katlı olduğu söylenen tapınak, geçmişte şifahane olarak kullanılmıştır.

HACI HÜSEYİN CAMİSİ

Kayıtlara göre cami 1594 yılında Çobanoğlu Hacı Hüseyin tarafından yaptırılmıştır. Sonraları yıkılan yapıyı 1861’ de Dizdarzade Murat Bey kızı Ayşe, Emetullah hayratı olarak yenilemiştir. 1901 tarihli yazıtından, mermer şadıvanının Hattatzade Hacı Ömer Ağa tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır.

HACI MİKTAD CAMİSİ

Yapının üç yazıtı vardır. 1661 tarihli yazıtında yapının Hacı Miktad Ağa’ nın vakfı; 1841 tarihli yazıtından, Hacı Çalık Kapudan’ ın hayratı olduğu anlaşılmaktadır. 1889 tarihli yazıt ise yapıyı Hacı İsmail Efendi’ nin yeniden inşa ettirdiğini belirtmektedir.

KALE CAMİSİ

Hükümet Konağı yakınında, mimari değeri yüksek bir yapıdır. İki yazıtı vardır. Giriş kapısı üstündeki 1830 tarihli yazıtından ilk camiye Dizdarzade Emetullah Hanım’ ın yaptırdığı bildirilmektedir. 1911-1912 tarihli yazıtındaysa, caminin Sarı Mahmutzade El-Hac Mustafa Efendi tarafından yeniden inşa ettirildiği belirtilmektedir.

ÇEKEK CAMİSİ

Giriş kapısı üzerinde 1884 tarihli bir kitabesi bulunmaktadır. Kitabeye göre, camiye aynı tarihte Sarı Alemdarzade yaptırmıştır.

SOĞUKSU CAMİSİ

Giriş kapısı üzerindeki kitabeden anlaşıldığına göre, cami Müslim adında bir kişi tarafından yaptırılmıştır. 1896 yılında ise; Giresun Kaymakamı Mahmut Rüştü tarafından “ianeten” genişletilerek yenilenmiştir.

ŞEYH KERAMETTİN CAMİSİ

Şeyh Keramettin adında bir kişi tarafından yaptırılmıştır. Ancak ahşap olan bu yapı yıkıldığından 1900 yılında, Sarı Alemadarzade İzzet Kaptan' ın emvalinin sülüsünden veresince hayrat olarak yeniden inşa edilmiştir.

3.9.MAĞARALAR, TARİHİ ESERLER, KÜTÜPHANELER VE EL SANATLARI

Kale' nin altında ve denize bakan liman bölümünde yer alırlar. Geçmişte sığınak olarak kullanıldığı sanılan bu mağaraların içinde bir de kilise bulunmaktadır.

KUFA KUYUSU

Bizans döneminden kaldığı sanılan Kufa Kuyusu, kalenin eteğinde ve yeni açılan yolun kenarındadır. Kuyunun ağız kısmı 2 m uzunluğunda ve 80 cm genişliğinde kesme taşlardan örülmüştür. Kesme taşlardan sonra kuyu genişlemekte ve 7-8 m derinliğe inmektedir.

TİCARET LİSESİ BİNASI VE KAPISI

1904-1906 Yıllarında yapılmış, Dor- Korint- İyon tarzı bir yapıdır. Cumhuriyet' in ilanından sonra askeri kışla olarak kullanılan bu bina, 1945-46 yılından itibaren Ticaret Lisesi olarak hizmet vermeye başlamıştır.

MİLLET BAHÇESİ KAPISI

Hükümet Konağı önüne rastlayan ve Millet Bahçesi olarak anılan parkın taştan, kemerli bir kapısı vardır. Kapıda üç kitabe bulunmaktadır. Kitabelerden anlaşıldığına göre, yapı Kaymakam Ziya ve Belediye Reisi Yorgi Paşa tarafından yaptırılmıştır.

GİRESUNDAKİ TARİHİ ESERLER

- Kilise
- Havuzlu Hamam
- Hacı Hüseyin Cami
- Gogora Kilisesi (müze)
- Kilise kalıntısı
- Kapukahve Cami
- Eşrefbey Çeşmesi
- Fiyalı Yolu

- Osmanağa Konağı
- Seyyid Vakkas Türbesi
- Katolik Kilisesi (Ç. Kütüphanesi)
- Çıtlakkale Cami
- Alman (Muhtarbey) Çeşmesi
- Fatmahanım Çeşmesi
- Hacımiktad cami
- Nihatbey Anıtı
- Şifa Hamamı
- Millet Bahçesi Kapısı
- Kale Cami
- Şih Cami
- Çınarlar Cami
- Yüzbaşısu Çeşmesi
- Soğuksu Cami

Kütüphaneler:

Giresun kütüphane yönünden kendisini geliştiren iller arasındadır. Kütüphanesi olmayan az sayıda ilçeye kütüphane açılması için gerekli çalışmalar, mahalli imkanlarla desteklenerek sürmektedir.

İl genelinde mevcut 15 kütüphaneden 13 tanesi faal olarak hizmet vermektedir. Kütüphanelerde bulunan toplam 106688 adet kitap 1997 yılı itibariyle 301.494 okuyucu tarafından kullanılmıştır. İlde gezici kütüphane oluşturulmuş, gerekli zamanlarda aktif çalışmalarına devam etmektedir.

İlde ayrıca Kültür Bakanlığı ürünlerinin satışa sunulduğu DÖŞİM mağazası da bulunmaktadır. Çıtlakkale Mahallesi bölgesinde kütüphane kurulması çalışmaları tamamlanma aşamasındadır.

İlde, Kültürel Faaliyetlerin Sergilendiği Salonlar:

- CAN AKENGİN SANAT GALERİSİ
- BELEDİYE KONSERVATUARI
- BELEDİYE AMATÖR TİYATRO SALONU

- İL ÖZEL İDARE KÜLTÜR SİTESİ

El Sanatları:

Giresun'da ekonomik gelişme nedeniyle, geleneksel el sanatları arasında "Tamzara Dokumacılığı" anılmaya değerdir. Eski bir tarihe sahip olan "Tamzara Dokumacılığı" 1960'lı yıllarda pazara yönelmiş ve eski özgünlüğünü büyük ölçüde yitirmiştir. Günümüzde çeşitli boyut ve desenlerde, çarşaf, peştamal, gömlek, mendil ve peçete biçimlerinde dokunmakta ve "Tamzara Dokumaları" adı altında pazara sunulmaktadır.

III. BÖLÜM

1.DOĞU KARADENİZ MUSİKİSİNİN TESİRİ:

Bunlar, daha ziyade, Rumlardan kalma türküler ve oyun havalarıdır. Bunlardan horonu sayabiliriz. Bu tesirle doğmuş olan horon, Rize ve Trabzon horonlarından farklıdır. 4/4 lük ölçü ile oynanır ve bağlama ile çalınır. Bu tipten olmak üzere titiz horon, sallama horonu, eşkıya horonu da aynı tesirle doğmuş oyunlardır. Yine bu tipten olmak üzere fingil, metelik ve çandır oyununu da zikredebiliriz.

Bu tesir altında doğmuş türkülere tip olarak “Sarısın Seçemiyom” türküsünü gösterebiliriz.

2. ORTA ANADOLU MUSİKİSİNİN TESİRİ:

Bu tipteki türkü ve oyun havalarında İç ve Orta Anadolu’nun folklor özelliklerini hemen müşahade etmek mümkündür. Bunlara örnek olarak GARİP, OVA GARİBİ, ve TAMZARA, MİCANOĞLU, AL PARDE türkülerini gösterebiliriz. Umumiyetle 9/8 ‘lik usul kullanılan bu tipte Anadolu’nun ağır havası hakimdir.

3. MÜŞTEREK KARAKTERİ HAVİ ÖZ GİRESUN MUSİKİSİ:

Bunlar, Giresun’un tipik ve öz türküleri yahut oyun havalarıdır. 9/4 ve 4/4 usullerle çalınıp söylenmiştir. Örnek olarak; AL TAVANDAN BELLERİ, AKSU DERLER ADINA, OY BAHÇENİZE, GİRESUN KAYIKLARI, ÇINARLAR DERESİ, BİR FINDIĞIN İÇİ, MİRALAY türkülerini gösterebiliriz.

Bütün bu tesirler altında vücut bulmuş olan oyunlar da Fingil, Sıçratma Fingil, Kol Oyunu, Tüfekli Çandır Oyunu, Karşılama, Sallama’dır.

IV. BÖLÜM

1. TÜRKÜLER

1.1. MİCAN TÜRKÜSÜ

Rakı koydum fincana

Hele bakın Milcana

Kör olası kel Seyit

Nasıl kıydın bu cana

Oy benim canım Milcanım

Dünyalarda bir canım

Martinimin pulları

Sıva beyaz kolları

Micanoğlu geliyor

Saymaz karakolları

Nakarat

AKSU DERLER

Aksu derler adına ah canım mercanım

Soğuktur inadına bir tanem

İçenler sularından ah canım mercanım

Erermiş muradına bir danem

Atma da taşı ciğerlerim yaralı

Sen allar giy ben kırmızı, karalı

Derenin kenarında Derenin kenarında

Ham üzüm asmaları Vurdum sarı yılanı

Kızlar gelin eden Öpmedim koklamadım

Gavurun basmaları Söylüyorsun yalanı

Nakarat

OY BAHÇENİZE

Oy bahçenize ben giremedim gazelden

Oy başım alıp ben çıkamadım güzelden

Hele hele yürü fistanı sürü

Anasının nazlı gülü nanay da nay nay nanay da nay

Oy bahçenize ben giremedim sazlardan

Oy başım alıp ben çıkamadım kizlardan

Nakarat

Oy bahçenize ben giremedim biberden

Oy başım alıp ben çıkamadım dilberden

Nakarat

1.4. GİRESUN KAYIKLARI

Giresun kayıkları

Hap geliyor karından

Sevdim de alamadım

Ölüyom efkarımdan

Ağam haydi yar haydi

Kunduram taştan kaydı

Elin bir tanesine

Nasıl diyeyim haydi

Oy Giresun evleri

Şıma ile kaynama

Benim ile oynadın

Başkasıyla oynama

Nakarat

Oy Giresun yalı yalı

Kayığımız boyalı

Aldatıyorsun beni

Seni gidi Vona'lı

Nakarat

1.5. ÇINARLARIN SÖĞÜDÜ

Çınarların söğüdü

Kimden aldın öğüdü

Altın yüzük yaptırdım

Giresun ustasına

Ben sana yar dedikçe
Senin gönlüm büyüdü

Doktor rapor vermiyor
Sevdalık hastasına

Dön oyna hanım kız dön oyna
Agaların baksın boyuna

Aş da gel hanım kız aş da gel
Dağları dolaş da gel
Anan baban duymasın
Pencereden kaç da gel

Bulancak deresine
Taş köprü yapılacak
A kız senin yüzünden
Vallahi kan olacak

Nakaratlar

1.6. KIZLAR ALMIŞ KOCAMAN

Merekde sarı saman oy oy oy oy
Sallanalım bir zaman uy aman gelin aman
Kızlar almış kocaman oy oy oy oy
Besbelli ahır zaman uy aman gelin aman

Sarısın seçemiyom oy oy oy oy
Güzelsin geçemiyom uy aman gelin aman
Sen benden geçtin ama oy oy oy oy
Ben senden geçemiyom uy aman gelin aman

1.7. MİRALAY

Ban başıma koyamam
Miralayın fesini
İşitmeden duramam
Nazlı yarin sesini

Oy miralay miralay

Askerin alay alay
 Al kızları askere
 Olsun askerlik kolay

Ben başıma koyamam
 Kadife kavukları
 Pencereden bakıyor
 Peygamber tavukları

1.8. BİR FINDIĞIN İÇİ

Bir findığın içini yar senden ayrı yemem
 Bugün gördüm yarimi öldüğümü gam yemem
 Aldır aslanım aldır al yanakların baldır
 Kınalı ellerimle beni uykudan kaldır
 Fındık toplayan gelin fındık dalda kalmasın
 Gel biraz sevişelim aklım sanda kalmasın
 Nakarat
 Fındık dalda tekleme kız fistanı ekleme
 Yarın gitti askere gelir diye bekleme
 Nakarat

1.9. GARİP

Ben bir garip bülbül idim sarpa tünedim
 Çırpınıp uçmağa yoktur kanadım
 Ben bu kara şans çok yerlerde sınıdım
 Kara taş a bassam izim belli olur

Yüce dağ başında bir top kar idim
 Rüzgar esti ılgıt ılgıt eridim
 Evvel yarin sevgilisi ben idim
 Şimdi uzaklardan bakan ben oldum

Yüce dağ başında mizan terazi
 Nedir bu yarın bana kastı garazı
 Küçükten bir yar sevdim odur sebebi
 Bir daha seversem tövbeler olsun

1.10. AL TAVANDAN BELLERİ

Al tavandan belleri belle bellemeleri
 Güvendirdin yar yeni sevindirdin beni
 Ninay gile nar gile kalk gidelim yar gile
 Bizim şişe boşaldı doldur ver güle güle
 Serentiler yaptırdım çifte durak üstüne
 Bu benim türkülerim yanık yürek üstüne
 Nakarat

1.11. AL PERDE

Al perde yeşil perde sen koydun beni derde
 Ayak üstü duramam seni gördüğüm yerde

Fiskelidir mor fesi yürek yakıyor sesi
 Bu akşamki sofranın dudak olsun mezesi

Ördek suya daldı ya düşman fırsat aldı ya
 İkimizin sevdası kıyamete kadı ya

Eyme kiraz dalını sevme elin yarini
 Seversen kızlardan sev bilsin bekar halini

Perdeyi kaldır camdan elinde altın şamdan
 Al kamayı vur beni ben vazgeçtim bu candan

Eyme kiraz dalını sevme elin yarini

Seversen kızlardan sev bilsin bekar halini

Güneş ibrik ıltmaz gönül yari unutmaz
Karagöl'den kar gelse yüreğimi soğutmaz

Ridan da yavrun ridan da belalı da yavrum zindanda
Hiç kabadayı değilsin arkadan vurdun bana

1.12. TAMZARA

Tamzarada bir kuyu
Uyu sevdiğim uyu
Adam sarhoş olur mu
İçtiğim üzüm suyu

Tamzarada bir kuş var
Kanaadında gümüş var
Gitti yarım gelmedi
Elbet bunda bir iş var

Tamzaranın taşları
Civ civ eder kuşları
Efendimi vuranlar
Şu dağların puştları

Tamzaranın üzümü
Dinle benim sözümü
Dinlemezsen sözümü
Göremezsın yüzümü

Tamzara iki yoldur
Biri sağ biri soldur
Şu dağların arası
Cennete giden yoldur

Tamzaranın yolları
Dönüm geliyor dönüm
Ayrıldım sevgilimden
Ölüm geliyor ölüm

1.13. CAN AKENGİN'DEN TÜRKÜLER

I.

Uyduk keyfi imama vardık güzel damına
Üç beş fırtta zil taktık şu dünyanın gamına

Yandım aman aman çal termeli
 Sazı yeğin germeli zevke kaynak vermeli
 Haber salın Biroğla barhaçlar silme dola
 Abanalım kolkola bir sağa hop bir sola
 Yandım aman aman dön Ak Fatma kız
 Geçkinim ayartma kız ölümler aratma kız
 Hep yolları buz tutmuş kalk ılıktır Avutmuş
 Fırsattır eğlenelim felek bizi unutmuş
 Termeli nakaratı
 Camlar döndü sedefe acep sabah mı efe?
 Nispet için esefe vurun patlasın tefe
 Yandım aman aman doğuyu kasın
 Göklere perde asın gün burnunu sokmasın
 Bir ses geldi Norşun'dan meramı ne sor şundan
 Okuruz belaları tesbihimiz kurşundan
 Yandım aman aman vuruldum susun
 Göklere perde asın gün burnunu sokmasın

II.

Bağlama inliyor yanık sesiyle
 Viran Tamzara'nın son bestesiyle
 Ağlamak isterdin işte vesile
 Ağla ey Can ağla yarin peşinden
 Ayırma kimseyi Rabbim eşinden
 Şikayet ederken teller hicrandan
 Bak nasıl titriyor tezene candan
 Bağlama içliymiş meğer insandan
 Çal delikanlı çal aşinasıyım
 Bu aşkı yaratan Rabbe asiyim
 Yürekler dağlıyor en tiz perdesi
 Ferhattan mı almış hıçkırın sesi
 Varsa gönüllüyüm aşkın çetesi
 Çal delikanlı çal bugün içim dar

Güzeli yaratan Rabbe hıncım var

1.14. FERİDE'nin TÜRKÜSÜ

Feride Giresunlu güzel bir genç kızdır. Köylerinin yakışıklı delikanlısı Çoban Hasan'ı delice sevmektedir. Fakat Feride'nin babası bu sevdaya karşıdır. İki genç kaçmaya karar verirler. Bunun üzerine Feride'nin ağabeyi peşlerine düşer ve Feride vurularak ölür. Çoban Hasan ise Feride'nin peşinden bu türküyü yakar:

Giresun'un içinde iki sokak arası
 Altı kurşun attılar üç de bıçak yarası
 Vurdular sevdiğimi düştü yere bohçası
 Vuruldum düştüm yere
 Gidemedim uzağa
 Ne edelim sevdiğim
 Düşürdüler tuzağa.

2. GİRESUN BİLMECELERİ

Yol üstünde kalaylı tas	
Gelene de has gidene de has	Cami
Çıt demeden çıtlıya konar	Kedi
Ev ardına saç koydum geleni gideni aç koydum	Ramazan
Dağa gider seslenir eve gelir yaslanır	Balta
Dört köşedir beş değil başı sudan hoş değil	Sabun
Altından yer üstünden çıkartır	Rende
Alçacık dal, yemesi bal	Üzüm
Allah'ın işi böğründe dişi	Mısır
Alaca bulaca, çıkar gider ağaca	Fasulye
Altı taş üstü taş içinde var binbir baş	Hamam
Altı kaynak içilir üstü çayır biçilir	Koyun
Anası bir yaşında oğlu gezer çarşıda	Yumurta
Beyazla başladı, yeşille işledi, al ile bitirdim, herkese yedirdim	Kiraz
Ezilir büzülür Ağustos'ta buz tutar, zemheride çözülür	Keş
Çimer çimer çalıya çıkar	Paçavra

İçi taş, dışı taş, dolaş ha dolaş Minare
 Ufacık kuşlar dünyayı taşlar Dolu

3. GİRESUN MANİLERİ

Fındık ile ilgili söylenmiş maniler:

Gidiyorum yaylaya

İki at bir katırla

Sana fındık yolladım

Ye de beni hatırla

Bu yıl fındık çok oldu

Doldu serenti doldu

Ne yapalım sevdiğim

Bize Allah'tan oldu

Fındık çubuklarından

Yapacağım sepeti

Ben sana gelme dedim

Niye ettin ivedi

Al fındığımı fındığımı

Dallarına konduğum

Vermedi seni bana

Saçlarımı yolduğum

Fındık dalda el değmez

Sevdalı siyah giymez

Bu gönül seni sevdi

Sultanlara baş eğmez

Çıkma fındık dalına

Düşersin sırganlığa

Kestirdim fistanını

Koydum yeşil sandığa

Atma türkü atarım

Yüreğimi yakarım

Fındığı dizi eder

Boğazıma takarım

Fındık kırdım iç ettim

Yaylalara göç ettim

Yarım senin yüzünden

Ben bu köyü terk ettim

Mani demeye geldim

Fındık yemeye geldim

Meramım fındık değil

Yari görmeye geldim

Fındık kabuğu köz oldu

Arkamızdan söz oldu

Yare fena dediler

Yüreğim göz göz oldu

Arı kovanda ballanır

Ak eller sallanır

Baklavayla giden tepsi

Fındıklarla yollanır

Bahçe kapısını açamadım

Fındıktan geçemedim

Büyük evin kızını aldım

Bahasını biçemedim

Çeşmenin taşı güzel

Fındığın tadı güzel
Yeni bir yar sevdim
Yüzüyle kaşı güzel

Limanda kayıklar
Gelinler fındık ayıklar
Herkes sevdiğini
Gece gündüz sayıklar

Giresun'un fındığı var
Gitmesi gelmesi var
Bizi ayırdı felek
Sevdiğimin göz yaşı var

Mendil serdim güneşe
Fındık aldım kırkbeşe
Senin yerin gül ise
Benimkisi menevşe

Fındığımın rengi
Üstüne yağmur bürüdü
Sen orada ben burada
Olan ömrüm çürüdü

Ulu cami direk ister
Bağırmaya yürek ister
Benim gönlüm istemez amma
Sevdiğim fındık ister

Fındık çerez değil mi?
Tadı güzel değil mi?
Yarimi eller almış
Bu bana dert değil mi

Fındık aldım harmandan
Kaldır pencereyi camdan
Al mavzeri vur beni
Ben de yettim bu candan

Giresun'un turizminde önemli yer tutan yaylalar için söylenmiş maniler:

Yaylanın yollarında
Oy eridim eridim
Ne yapalım sevdiğim
Kısmetin değildim

Yaylanın yollarında
Bir evim vardır benim
Konuşma eller ile
Yüreğim dardır benim

Sis Dağı'nın üstünde
Oynadığım oyunlar
Kurban olsun kız sana
Sarı başlı koyunlar

Yayla yolları taflan
Ne gelirse Allah'tan
Benzinimin sararması
Sevip de ayrılmaktan

Yaylaya gideceğim
Yollara kona kona
Besbelli öleceğim
Yar san yana yana

Yaylada ot yolarım
 Parmağıma dolarım
 Çok konuşma kaynana
 Saçlarını yolarım

Denizle ilgili maniler:

Deniz dibi çekmeli
 İçine gül ekmeli
 Sen orada ben burada
 Ne zahmetler çekmeli

Denizin ortasında
 Al mintan arkasında
 Mevlam bizi kavuştur
 Şu ayın ortasında

Denizin dibinde lak lak
 Ağacında yeşil yaprak
 O yar benim olmasa
 Sarsın beni kara toprak

Denizin dalgasını
 Deryalar savuşturur
 Yalvarırım Allah'a
 O bizi kavuşturur

İçerisinde Giresun motifi geçen maniler:

Ay aşıyor aşıyor
 Süt tavadan taşıyor
 Giresun oğlanları
 Kel başını kazıyor

Fer: Güç

“Hiç ferim yok.”

Gasbana: İnadına

“Bana gasbana yapii.”

Gaybana: Kötü, fena

“Geceler hayli gaybanadır.”

Gısgırlak: Kırarmış.

“Saçları gısgırlak olmuş.”

Gocaman: Yaşlı adam.

“Benim babam hayli gocaman.”

Gücük: Şubat.

“Yine gücük ayı tez geldi.”

Haccak: Güzel.

“Ayşe fene haccak bir kız.”

Hark: Kanal, sınır.

“Bizim bahçenin harkı belli oldu.”

Hennük: Yağmur.

“Dün çok hennük olmuştu.”

Irak: Uzak.

“İraktan geldim, yorgunum.”

İvedi: Acele.

“İvedi işe şeytan karıştır.”

Karanku: İriyari.

“Fene karanku bir köpekti.”

Kelek: Koyun ve ineklerin başına takılan zil.

“İneği keleğin sesinden tanıdım.”

Keyfanu: Yaşlı, ihtiyar kadın.

“Uzaktan bir keyfanu geliyordu.”

Onikilik: Bir çeşit çizgili, ucuz, pamuklu dokuma.

“Onikiliği ucuza aldım.”

Serenti: Dört direk üzerine kurulu ahşap ev. Bir çeşit kiler.

“Samanları serentiye koymuştum.”

Soolama: Fındıklar toplandıktan sonra kalan fındıkların toplanması.

Bulancak'tan çıktım yola
Atkını boynuna dola
Giresun'da verdim mola
Düğünün mübarek ola

Giresun'un bahtı var
Beyler gibi tahtı var
Giresunlu'ya kaçanın
Başında devleti var

Merdiven altında kuzu
Kuzuya verirler
Ne yapalım malı mülkü
Giresunlu'ya verirler kızı

4. Giresun Ağzında Kullanılan Bazı Yerel Kelimeler ve Anlamları:

Annak: Görünür yer.

“Annağıma gel.”

Andır: Kötü, olmaz olsun.

“Andır galsın sevdası.”

Aykuru: Düz giden yol.

“Fatma gadın aykurudan gitti.”

Cenik: Köy.

“Ben cenikten geliim.”

Cıscııldak: Çırılçıplak.

“Gadın cıscııldak galmış.”

Çıtlak: Kıvılcım.

“Ateş çıtlak saçtı.”

Eğnim: Elbisem.

“Eğnimde çamur vardı.”

Fene: Çok

“Fene iyi biri.”

“Bu yıl iyi soolama yaptım.”

Şennik: Tarla.

“Bugün şenniğe domates tohumu ekdim.”

Tez: Çabuk, hemen.

“Yavuklusu gurbetten tez döndü.”

Tıman: Kilot, don.

“Bebeğine yeni bir tıman dikmiş.”

Urba: Giyim, elbise.

“Üstündeki urbaların olayım.”

Urgan: İp.

“Urganın lifleri incelmiş.”

Uslu: Yaşlı.

“Usluların yanında saygılı otur.”

Zeele: Daha sonra.

“Oraya zeele gideriz.”

Zorlu: Çok iyi.

“Fatma’nın gelini fene zorlu.”

5. Giresun’a Özgü Deyimler:

Başını bağlamak: Söz kesmek, nişen yapmak.

Gız bitirmek: Kız sözü almak.

Hennük olmak: Yağmurun yağması.

6. Giresun’a Özgü Lakaplar:

Dattara Mehmet

Danzig Ahmet

Düdük Yılmaz

Gıydıri Kemal

Gamidin Emine

Gitdili Sabri

Halıyamanın Zarife

7. Giresun Ağzında Görülen Belli Başlı Dil Özellikleri:

• -e > -a değişimi

haber > habar

- -e > -i değişimi

yemiş > yimiş

etek > itek

nerden > nirden

- -ı > -u ve -i > -ü değişimleri

sattık > sattuk

yedirecek > yedürecek

gönderdiğin > gönderdüğün

- -i > -e değişimi

hiç > heç

- -k > -g değişimi

kız > gız

kalmadı > galmadı

kumar > gumar

- -o > -u değişimi

ordan > urdan

- -p > -b değişimi

Pazar > bazar

Para > bara

- -s > -z değişimi

sabah > zabah

- -t > -d değişimi

tepe > depe

tarak > darak

- -ü > -i / -u > -i değişimi

mümkün > minkin

Giresun > Giresin

8. Bazı Eklemlerin ve Bağlaçların Giresun Ağzındaki Biçimleri:

- Gelecek zaman eki olan -cak / -cek ekleri Giresun ağzında -cuk / cük şekline dönüşür.
Bulacağız > Bulacuk
- -yor şimdiki zaman eki Giresun ağzında çift "i" şeklinde söylenir.

Ediyor > Edii

- -ile bağlacı Giresun ağzında –nan / -nen şeklinde söylenir.

Rakıyla > Rakinen

- “şeklinde”, “biçiminde” gibi kelimeler Giresun ağzında “gine” şeklinde söylenir.

İstanbul ağzında

Giresun ağzında

“Düzgün bir şekilde”

“Düzgün gine”

- -dan sonra /-den sonra Giresun ağzında ,den geri şeklinde söylenir.

İstanbul ağzında

Giresun ağzında

“Yaptıktan sonra”

“Yaptıktan geri”

9. Giresunlu Annenin Askerdeki Oğluna Mektubu:

ANAM YAVRUM SALİFİM

Gönderdiğin metdubu bazar günü bazara gidiken şube yandaki Daz Ali verdi. Elimde Fadime gelinin de bir okka yüz dirhem yağı da vardı. Yağı gıyıya genelik goydum da urdan geçen bi mekdep talebesine okudim dedim. Anam yavrum ben yağı hec unutmuşum, mekdubuan daldurmuşum. Bi de bakdımkinelik, anaaam goca, aranku bir it aazını, burnunu yalıyagine, földür földür gözüme annaklamiimi. Öte yandan bidaha annakladım ki bizim yağ güle, gübüre garg olmuş. Zıggımın bekini yiyesice, gaybananın iti canım yağı mahvetmiş. Depemin tası attı. Elime bi kötek alminen, enüün peşine düşdüm. Gaybana önde, ben peşte Giresini kirmene gibi çark döndüm. Döndüm emmelakin itri belediye meydanında bi kötekte zibarttım.

Anam yavrum Salifim ben itin peşine düşmenliğinen barabar yüreemin başına bi hal oldu. 50 gayme dokdura, yüz gayme de erzaneye ileç barası, gelinin yağı da cabası oldu yavrum Salifim.

Anam yavrum Salifim bizden boyuna para istiin, biz parayı nirden bulacuk? Gücük ayında inee saddukda gönderdük. Tavuu, cücüü sadduk, saa gönderdik. Taa minkinimiz galmadı.

Geçenlerde ellerin baccalarında guduruk çakallar gibi iki büküm soolama yaptım dı, adam bellediğim ağın olası ite dedimki; bunu yeni bazar Giresin de sadda veresiye eve gazınan duz al. Yarisinen Fidan geline urbalık onikilik al., kalanı da Salifime gönderürük dediidim. Ben una ööle dememişim, sen git debbuy yanında bi gecede parii rakiinen gumara ver demişim. Zabatcaası ağın körkütük srfuş geldi. Gendünden hiç habarı yok. Habar anatmanında minkini yok. Eğnini zoruna çıkarduk. Altına bi yatak addukda zorunannuk yaturduk, boyu devrülmiyesice zıbardı geddi.

Aman yavrum Salifim, köyde bi gumar, bi gumar. Geçen gece Dursunali barayı gumara vermiş. Ayaandaki Trabzon lasdiine gadar vermiş gumara. Geçen zabah Fidan gelin efendi dedene abdes suyu almak için puara geddüğün de aykuru gine yola dooru tim tim edeginelik, gısgırlak biri, cıscııldak, tımcak gelmiimi. Anaam, gelinin yüree aazına gelmiş. Dursunali'yi hortlak sanmış.

Anam yavrum Salifim saa bi gara habarım da var: İrecebgilin Ayşa Cırım Ali'ye kaçtı. İreceb de ar namus diip yorganı omuzlamiinen Zonguldaa aşaa gitti. Cırım Alinen Ayşa gırk gündür gayıplara garişti. Yayla, cenik aramadıkları yer galmadı.

Anam yavrum Salifim, efendi deden diş yapduracak diye dişlerini söktürdü de egocamancuk hözhöbüldek, fesil, fösül gonusii. Gocamanın ağzı Keşap tüneline döndü. Anam yavrum Salifim.

Tüfeenen çekdürdüün fotoraf ne de haccak çıkmış. Boyuna bosuna dolanduum, boyu sülün, dişleri darı denesi, saçları darı püskülü gibi. Zollumu zollu, haccakmı haccak. Hem de kütür kütür dikiş dikiii. Hızanların urbalarını hep una dikdürdük. Çok isteeni var, emmelakin ben başını baaladım.

Anam yavrum Salifim, geçen aaşam da keyfanının canı mantar gavurması çekmiş, bahçadan hızanlara toplatmış, yimiş. Zeele gecesinde eve geldük. Anaa keyfanı dışdıranga kesmiş. Aazından, burnundan zehir gibi avu gelii. Bizi uyutmadı. Keyfanının zahbasından kenefin direkleri zabaa gadar yalpa vurdu. Pis boazının yüzünden öldü öldü dirildi.

Anam yavrum Salifim ne yazıim. Benim bildüklerim bu gadar. Zeele hızanlara yedürecek bi gaşuk bişiim yok. Biraz pancar bulup gazana atacam. Mekdübüme son verürken ağan, efendi deden, İrecepilgin Fidan, hır hızan selam ederler. Gücükler ellerinden, büyükler gözlerinden öperler. Ala inek yaylımdan şimdi geldi. Bas bas barii, uda selam edii. Boyunabosuna dolanduum, anam yavrum Salifim bizi metdupsuz bırakma. Anan Fadime.

10. GİRESUNLU ÜNLÜ SİMLAR

SITKI AKOZAN (1889-1947)

Şebinkarahisar doğumludur. Cumhuriyet dönemi şairlerimizdendir.

CAN AKENGİN (ÖMER AVNİ BEYAZITOĞLU) (1902-1942)

Giresun'da doğmuştur. Birinci Dünya Savaşı yıllarında A.Melih imzasıyla birçok gazete ve dergide mizahi ve mahalli yazılar yazmıştır.

Hem şiir hem de nesir dalında oldukça önemli eserler sunan sanatçı genellikle şair yönüyle hatırlanmaktadır. Giresun'un kültür hayatına önemli katkılarda bulunmuştur.

Dr. ALİ NACİ DUYDUK (1893-1980)

Giresun'da doğmuştur. Hekimliliğinin yanında, savaş yıllarında cephelerde de bulunmuş, Giresun'un politik hayatına önemli bir renk katmıştır. Erzurum Kongresine Giresun Delegesi olarak katılmış, bakanlık konusunda kongre ile ihtilafa düşerek mücadele vermiştir. 1950'de Giresun Milletvekili olarak Meclis'e girmiş, bir dönem Giresun Belediye Başkanlığı yapmıştır.

HAMİT GÖRELE (1894-1981)

Görele'de doğmuştur. 1928-30 yılları arasında Paris'te Andrehote'nin atölyesinde çalışmış, Türkiye'ye döndükten sonra çalışmalarını bağımsız olarak sürdürmüştür. 1968'te Türk ressamları cemiyetinin yılın sanatçısı ödülünü, 1979'da devlet onur ödülünü kazanmıştır. Kubist biçim ve fovist renk anlayışlarından etkilenecek manzara, portre ve figürlü kompozisyonlar yapmıştır. Daha sonra dışa vurumcu bir anlayışa yönelmiştir. 1960'larda kare, dikdörtgen ve daire gibi geometrik biçimleri temel alan soyut yapıtlar gerçekleştirmeye başlamıştır. Tü Rk resmine ve sanat hayatına damgasını vurmuştur.

HASAN ALİ YÜCEL (1887-1961)

İstanbul'da doğdu. Ailesi Görele'nin Daylı köyündendir. 1910'da Aksaray'daki Mektebi Osmaniye'yi bitirdikten sonra yetişmesinde büyük rol oynayan Vefa lisesine girdi. 1921 yılında edebiyat fakültesini başarıyla bitirdi. Yurdun çeşitli yerlerinde öğretmenlik yaptı. 1930 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişliği'ne getirildi. Daha sonra Fransız eğitim sistemini incelemek üzere Paris'e gitti. Yurda döndükten sonra bir süre Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü yaptı. 1933-35 yılları arasında Ortaöğretim Genel Müdürlüğü görevini yürüttü. Bu görevi yürütürken, bürokratik kaygılardan uzak okul ve öğretmen sorunları üzerinde durması ve bunlara çare aramasıyla dikkatleri çekti. 1935'te milletvekili olarak T.B.M.M.'ne girdi.

Hasan Ali Yücel Milli Eğitim Bakanlığı döneminde dünya klasiklerinin Türkçe'ye çevrilmesini sağlayarak Türk kültürüne en büyük hizmetlerden birini yaptı. Onun önderliğinde Cumhuriyetin ilanından sonra ilk kez dünya klasiklerinden 500 kadar eser bir plan ve program içersinde Türkçe'ye çevrilmiş, ayrıca Türk ve İslam ansiklopedilerinin yayınına başlanmıştır.

1958 yılında UNESCO Milli Komisyonu Genel Kurul, 1961’de de Kurucu Meclis Üyeliğine seçilmiştir.

Eğitim ve devlet adamlığının yanı sıra, Hasan Ali Yücel’in edebiyat hayatı şiirle başlamıştır. Dergah ve Yarın (1921-22), Yeni Mecmua (1923) ve Hayat (1926-28) dergilerinde Aruz vezni ile yazdığı şiirler yayınlandı. Mütareke ve Kurtuluş Savaşı sırasında vatan ve millet sevgisini dile getiren ateşli şiirler yazdı. Daha sonra heceye yöneldi. Akşam (1936), Cumhuriyet (1949) ve Dünya (1960) gazetelerinde ulusal, sosyal ve kültürel konularda makaleler ve denemeler yazdı. Günümüzde şiirlerinden çok nesirleri ile tanınır. 1961’de vefat eden Hasan Ali Yücel’in eserlerinden bazıları şunlardır: Türk Edebiyatına Toplu Bir Bakış (1930), İçten Dıştan (1938), Kıbrıs Mektupları (1957), Monografi Yakup Kadri (1957), Şiirler Dinle Benden (1960). Bunlardan başka birçok ders kitabı yayınlanmıştır.

BERDİ RAHMİ EYÜBOĞLU (1913-1975)

Görele’de doğmuştur. Yurtiçi ve yurtdışında güzel sanatlar dalında eğitim görmüştür. Türkiye Cumhuriyetinin kültürel yapısının oluşmasında oldukça önemli çalışmalarda bulunmuştur.

Paris’te sanat dalında öğretim üyeliklerinde bulunmuş, uluslar arası alanda ses getiren birçok sanat eseri ortaya çıkarmış, el sanatları dalında Türkiye’nin sesini yurtdışında duyurmuş, NATO binası da dahil bir çok yerde mozaik panolar hazırlayarak, dokuma, kilim, yazma, nakış gibi halk el sanatlarındaki motifleri kendine özgü bir üslupla kaynaştırmış eserleri ödül almıştır.

AHMET KAÇAR (1926-)

Görele’de dünyaya gelen şair ve sanatçı, Giresun’un yetiştirdiği ünlü simaların başında gelir. Karadeniz insanının özgün ve hoş giden tüm kişilik yapısını, hem kendi kişiliğinde, hem de şiirlerinde yansıtmıştır.

Kim bilir ve Yalancı adlı iki adet eseri bulunmaktadır.

Bir çok şiiri bestelenmiştir. “Anar Ömrümce Gönül, Unun Beni, Hayal Dolu Bir Gençlik “ gibi Türk sanat müziğimizde klasikleşmiş bir çok şarkının güfte yazarıdır.

HÜSEYİN HÜSNÜ TEKİŞİK (1928-)

Şebinkarahisar doğumlu olan işadamı, ülkemizin eğitim hayatına çok önemli hizmetlerde bulunmuştur. Ders kitapları, ansiklopediler vb. yayınlar hazırlayarak milli eğitim müfredatının hazırlanmasında öncülük etmektedir.

FERDİ KARAMAHMUTOĞLU (1942-)

Görece doğumludur. Ülkemizin önde gelen bestekarlarından birisidir. Yılın bestecisi seçilerek, musiki alanındaki başarıları herkes tarafından takdir toplamıştır.

Önemli besteleri arasında, "Hiçbir Şeyde Gözüm Yok, Ne Olur Anla Beni, Güller Koymuşsun Vazoya" gibi eserler bulunmaktadır.

İNDEKS

YER ADLARI

Akkaya Köy Camii, 45
Aksu, 7
Alman Çesmesi, 48
Alucra, 11
Ambar Ormanı, 13
Anastos, 30
Avutmuş Deresi, 6

Bağırsak Deresi, 12
Balaban Dağları, 6
Batlama Deresi, 8
Bektaş Yaylası, 27
Bicik Tepesi, 13
Boyluca Ormanı, 12
Bulancağ, 12
Bulancağ Deresi, 12

Cankurtaran Tepesi, 6

Çakıldağı tepesi, 16
Çamoluk, 13
Çanakçı, 13
Çekek Camiisi, 47
Çınarlar Camiisi, 48
Çıtlakkale Camiisi, 48

Dereli, 14
Dikmen Tepesi, 12
Doğan Kent, 15

Kale Camii, 48
Kapukahve Camiisi, 48
Kara dere Deresi, 12
Karagöl Dağları, 6
Kara göl Yaylası, 30
Katolik Kişisesi, 48

Kel Tepesi, 12

Kel Dağı Tepesi, 16

Eğribel, Geçidi, 6
Erikliman Deresi, 12
Espiye, 16
Eiref Bey Çesmesi, 48
Evliya Tepesi, 12
Eynesil, 16

Fatmahanım Çesmesi, 48
Fındıklı Geçidi, 6
Fıyalı Yolu, 48

Gavur Dağı, 6
Giresun Adası, 45
Giresun Kalesi, 46
Gogora Kilisesi, 48
Görece, 17
Cüce, 18
Gölbahar Hatun Tekkesi, 45

Hacı Hüseyin Camiisi, 47
Hacı Miktad Camiisi, 47
Hacı Mustafa Hz. Türbesi, 45
Haç Dağı, 18
Harşit Çayı, 7
Harşit Vadisi, 16
Hasan Çelebi, 12
Hasan Şeyh Türbesi, 45
Havuzlu Hamam, 48

İncevüz Deresi, 12

Pamuk dede, 44
Paşa Konağı, 13
Pazar Suyu, 7
Piraziz, 19

Şehit Şeyh İdris ve Şeyh-
Piraziz Türbeleri, 44
Seyyid Mahmut Çağırgan Veti
Türbesi, 45
Şehit Tepesi, 12

Keçap, 18
Kırkızlar Tepesi, 6
Kızabın tepesi, 12
Kilise, 48
Kulakkaya Yaylası, 28
Küçükkar Dağı, 6
Kümbet Yaylası, 28
Kürün Tepesi, 16

Melikli Oba Yaylası, 29

Meryem Ana, 47
Millet Bahçesi Kapısı, 48

Nihatbey Anıtı, 48

Olucar Tepesi, 16
Osmanağa Konağı, 48

Özlüce Deresi, 7

Yağlıdere, 24
Yanıklı Tepesi, 16
Yokuşbaşı Adak Yeri, 44
Yürücek Tepesi, 6
Yüzbaşısu Çeşmesi, 48

Sırataç Tepesi, 16
Sis Dağı Tepesi, 18
Sis Dağı Yaylası, 29
Soğuk su Camii, 47
Soğuksu Çeşmesi, 48
Solakyatak Tepesi, 12

Şebinkarahisar, 20
Şehitler Geçidi, 6

Şeyh Aziz Hüseyin Baba
Türbesi, 45
Şeyh Kerametdin camii, 48
Şeyh Yakup Hanife Türbesi, 44
Şih Camii, 48
Şifa Hamamı, 48

Tepeköy Adak Yeri, 44
Tirebolu, 23
Tohumluk Ormanı, 12
Tomdere Yaylası, 30
Top Tepesi, 16

Zil Ovacığı Ormanı, 12
Zuhur Tepesi, 16

İNDEKS
KİŞİ ADLARI

AĞA, Derviş, 21
AĞA, Emin, 15
AKENGİN, Can, 70
AKOZAN, Sıtkı, 70
ALPARSLAN, Hüseyin Avni, 5
AŞIK, Mehmet, 17
ATATÜRK, Mustafa Kemal, 5

BIJISKYAN, Minas, 3
BILMEN, Ömer Nasuhi, 15
BURHANETTİN, Kadi, 21

ÇAKMAK, Mareşal Fevzi, 11

DUYDUK, Ali Naci, 71

ELMALILI, Muhammet, 15
ERZURUMLU, İsmail Hakkı, 15
EYÜBOĞLU, Bedri Rahmi, 72

Fatih Sultan Mehmet, 12

GAZİ, Danişment, 21
GÖRELE, Hamit, 71

HAMDİ, İbrahim, 5

KAÇAR, Ahmet, 72
KARAMAHMUTOĞLU, Ferdi, 73

TEKİŞİK, Hüseyin Hüsnü, 72

UZUN, Hasan, 21

Yavuz Sultan Selim, 17
YÜCEL, Hasan Ali, 71

KAYNAKÇA

Sacit KARAİBRAHİMOĞLU, GİRUSUN Kitabı, Doğu Matbacılık, Ekim 1965, Ankara.

Doç, Dr, Sadık SARISAMAN, Cumhuriyet ilk Yıllarında Giresun, (1923-1930), Giresun Belediyesi Kültür Yayınları.

Erhan TANJU, Cumhuriyetin 75. Yılında Giresun, Giresun Valiliği ilk özel idare Müdürlüğü yayınları, 1999

KAYNAK KİŞİLER

Ad_Soyad: Erol GÜNAYDIN
Mesleği: Öğretmen
Yaşı: 31

Ad_Soyad: Havva OKAY
Mesleği: Ev Hanımı
Yaşı: 38

Ad_Soyad: Emine HATUN
Mesleği: Ev Hanımı (Otantik Bır Karadeniz Kadını)
Yaşı: 85

Ad- Soyad: Sabri KESİK
Mesleği: Çiftçi
Yaşı: 75